

«Траст-Банк» АҚ

Қаржылық есептілік

*2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
тәуелсіз аудиторлардың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАРДЫҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ**

Қаржылық жағдай туралы есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	4

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметтің негізгі бағыттары	5
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	5
3. Есеп саясатының негізгі ережелері	5
4. Маңызды бухгалтерлік пайымдаулар мен бағалаулар	15
5. Ақша қаражаты және олардың баламалары	17
6. Кері РЕПО шарттары.....	17
7. Клиенттерге берілген қарыздар	17
8. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	19
9. Негізгі құралдар	20
10. Материалдық емес активтер	20
11. Клиенттердің қаражаты.....	21
12. Салық салу.....	21
13. Басқа да активтер мен міндеттемелер	23
14. Капитал	23
15. Шарттық және шартты міндеттемелер	23
16. Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер	25
17. Келешек ақша ағындарындағы өзгерістер бойынша залалдарға түзетілген клиенттерге берілген қарыздар бойынша кірісті бастапқыда мойындау	25
18. Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер	25
19. Қызметкерлер құрамының шығыстары және өзге операциялық шығыстар	26
20. Тәуекелді басқару	26
22. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау	36
23. Байланысты тараптармен операциялар.....	36
24. Капитал жеткіліктігі	38
25. Есепті күннен кейінгі оқиғалар	39

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП

2013 жылдың 31 желтоқсанына

(Мың теңгемен)

	<i>Ескер.</i>	2013	2012
Активтер			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	5	4.341.095	6.675.108
Несиелік мекемелердегі қаражат		–	18.720
Кері РЕПО шарттары	6	504.498	3.966.443
Клиенттерге берілген қарыздар	7	9.540.652	8.670.339
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	8	63.766	68.612
Негізгі құралдар	9	45.977	16.852
Материалдық емес активтер	10	28.856	33.562
Басқа да активтер	13	34.327	29.076
Активтер жиыны		14.559.171	19.478.712
Міндеттемелер			
Клиенттердің қаражаты	11	3.403.144	8.701.846
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	12	19.518	138.586
Басқа да міндеттемелер	13	55.830	29.296
Міндеттемелер жиыны		3.478.492	8.869.728
Капитал			
Жарғылық капитал	14	10.050.000	9.045.000
Қосымша төленген капитал		122.037	223.946
Бөлінбеген пайда		908.642	1.340.038
Капитал жиыны		11.080.679	10.608.984
Капитал мен міндеттемелер жиыны		14.559.171	19.478.712

Банк Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді

Елена Анатольевна Гупало

Басқарма Төрайымы

Римма Сеитова

Бас бухгалтер

28 ақпан 2014 ж.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	<i>Ескер.</i>	2013	2012
Пайыздық кірістер			
Клиенттерге берілген қарыздар		1.235.770	767.752
Кері РЕПО шарттары		8.778	33.398
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		23.648	593
Несиелік мекемелердегі қаражат		80	83
		1.268.276	801.826
Пайыздық шығыстар			
Клиенттердің қаражаты		(91.111)	(196.869)
Субординацияланған қарыз		-	(13.453)
		(91.111)	(210.322)
Таза пайыздық кірістер		1.177.165	591.504
Қарыздардың құнсыздану резерві	7	(717.735)	(116.759)
Қарыздардың құнсыздану резервінен кейінгі таза пайыздық кірістер		459.430	474.745
Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер	16	88.195	127.374
Келешек ақша ағындарындағы өзгерістер бойынша залалдарға түзетілген клиенттерге берілген қарыздар бойынша кірісті бастапқыда мойындау	17	83.159	91.520
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер	18	42.130	13.718
Басқа да кірістер		904	77
Пайыздық емес кірістер		214.388	232.689
Персонал шығыстары	19	(184.799)	(141.069)
Басқа да операциялық шығыстар	19	(150.936)	(139.207)
Басқа да құнсыздануды қайтару		-	102.291
Пайыздық емес шығыстар		(335.735)	(177.985)
Табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда		338.083	529.449
Табыс салығы бойынша шығыстар	12	(47.949)	(166.916)
Бір жылғы кіріс		290.134	362.533
Басқа да жиынтық кіріс		-	-
Жиынтық кіріс жиыны		290.134	362.533

Банк Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді

Елена Анатольевна Гупало

Басқарма Төрайымы

Римма Сеитова

Бас бухгалтер

28 ақпан 2014 ж.

5-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
31 желтоқсан 2011 ж.	3.266.250	–	977.505	4.243.755
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	–	–	362.533	362.533
Қосымша төленген капиталды ұлғайту (14-ескертпе)	–	223.946	–	223.946
Жарғылық капиталды шығару (14-ескертпе)	5.778.750	–	–	5.778.750
31 желтоқсан 2012 ж.	9.045.000	223.946	1.340.038	10.608.984
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	–	–	290.134	290.134
Қосымша төленген капиталды азайту (14-ескертпе)	–	(101.909)	–	(101.909)
Жарғылық капиталға аударылған дивидендтер (14-ескертпе)	691.679	–	(691.679)	–
Акционерлерге арналған дивидендтер (14-ескертпе)	–	–	(29.851)	(29.851)
Жарғылық капиталды шығару (14-ескертпе)	313.321	–	–	313.321
31 желтоқсан 2013 ж.	10.050.000	122.037	908.642	11.080.679

Банк Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді

Елена Анатольевна Гупало

Басқарма Төрайымы

Римма Сеитова

Бас бухгалтер

28 ақпан 2014 ж.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<i>Ескер.</i>	2013	2012
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Алынған пайыздар		1.176.486	708.334
Төленген пайыздар		(163.811)	(12.433)
Комиссиялық ақы және түскен алымдар		91.506	129.560
Комиссиялық ақы және төленген алымдар		(4.241)	(3.251)
Шетел валюталарымен операциялар бойынша шығыстарды шегере отырып іске асырылған кірістер		14.110	12.896
Басқа да алынған кірістер		904	77
Төленген персонал шығыстары		(183.322)	(140.089)
Басқа да төленген операциялық шығыстар		(134.863)	(115.987)
Операциялық активтер мен міндеттемелерге өзгерістер енгізілгенге дейінгі операциялық қызметтен болған ақша ағындары		796.769	579.107
<i>Операциялық активтердің таза (көбеюі)/азаяуы</i>			
Несиелік мекемелердегі қаражат		18.739	(3.225)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		4.252	(68.018)
Клиенттерге берілген қарыздар		(1.403.584)	(4.384.658)
Басқа да активтер		(5.254)	(7.752)
<i>Операциялық міндеттемелердің таза көбеюі/азаяуы</i>			
Клиенттердің қаражаты		(5.299.891)	8.431.711
Басқа да міндеттемелер		7.237	722
Табыс салығына дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза жұмсалуды		(5.881.732)	4.547.887
Төленген табыс салығы		(146.554)	(74.066)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза жұмсалуды		(6.028.286)	4.473.821
Инвестициялық қызметтен болатын ақша ағындары			
Кері репо шарттарын сатып алу		-	(3.957.005)
Кері репо келісімдерін өткізуден түскен түсімдер		3.453.005	-
Негізгі құралдарды сатып алу	9	(38.202)	(9.974)
Материалдық емес активтерді сатып алу	10	(4.000)	(24.739)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза жұмсалуды		3.410.803	(3.991.718)
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағымдары			
Жарғылық капиталды ұлғайтудан түскен түсімдер	14	313.321	5.778.750
Субординацияланған қарызды өтеу		-	(100.000)
Акционерлерге арналған дивидендтер	14	(29.851)	-
Қаржылық қызметтен болған таза ақша қаражаты		283.470	5.678.750
Ақша қаражатындағы және олардың баламаларындағы таза өзгеріс		(2.334.013)	6.160.853
Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	5	6.675.108	514.255
Есепті кезеңнің соңындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	5	4.341.095	6.675.108
Банк Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді			

Елена Анатольевна Гупало

Басқарма Төрайымы

Римма Сеитова

Бас бухгалтер

28 ақпан 2014 ж.

5-39 бет аралығында қоса берілген ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2013 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл***(мың теңгемен)***1. ҚЫЗМЕТТІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ**

«Траст-Банк» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша «Банк») Қазақстан Республикасындағы өз қызметін 1991 жылдан бері жүзеге асырып келеді. Банк халықтың салымдарын қабылдап, несиелер береді және Қазақстан бойынша, сол сияқты одан тыс жерлерге ақша қаражатын аударады, валюталарды айырбастау операцияларын жүргізеді, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қаржы нарығын және қаржылық ұйымдарды реттеу мен қадағалау комитеті (бұдан әрі «ҚҚК») 2007 жылғы 24 желтоқсанда берген № 11 лицензияның негізінде заңды және жеке тұлғаларға басқа да банк қызметтерін көрсетеді.

Банк салымдарды сақтандыру жүйесінің мүшесі болып табылады. Бұл жүйе қазақстандық заңдар мен нормативтік-құқықтық актілердің негізінде қызмет етеді, ал оның басқарылуын Қазақстандық Кепілдікпен Сақтандыру Қоры жүзеге асырады. Сақтандыру Банк өз міндеттемелерін орындай алмаған және/немесе лицензия қайтарылып алынған жағдайда, әрбір жеке тұлға үшін 5,000 мың теңгеге дейінгі сомаға жеке тұлғалардың салымдары бойынша Банк міндеттемелерін қамтамасыз етеді.

Банктің тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, 141206, Екібастұз, Машхұр Жүсіп көшесі, 111А.

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанына келесі акционерлер шығарылған акцияларға иелік етті:

Акционер	2013 (%)	2012 (%)
А.Т.Абгужинов	61,9	60,7
Т.С.Абгужинов	26,8	32,9
Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Исламдық Корпорация	5,0	–
Басқа да акционерлер (жеке 3% кем иелік ететіндер)	6,3	6,4
Жиыны	100,0	100,0

2013 жылғы 31 желтоқсанда Директорлар кеңесі мүшелерінің және Басқарма мүшелерінің бақылауында Банктің 2.736.805 акциясы (немесе 26,8%) (2012 жылы: 3.007.585 акция, немесе 32,9%) болды.

2013 жылғы 23 мамырда Жеке Секторды Дамыту жөніндегі Исламдық Корпорация («ИДК») Банкті оның қол қойылған және төленген капиталының 35% дейінгі мөлшердегі күтілетін салымдармен Ислам Банкіне айналдыру міндеттемесімен өзінің қадамы туралы жария етті. Тиісінше, Банк Қазақстан Республикасында екінші Ислам Банкіне айналады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ**Жалпы ақпарат**

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталып өткенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды. Осы қаржылық есептілік, егер басқаша көрсетілмеген болса, акциялар сомасын қоспағанда, мың теңгемен берілді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ**Есеп саясатындағы өзгерістер**

Бір жылдың ішінде Банк келесі жаңа және толықтырылған ХҚЕС және ХҚЕС түсіндірмелері жөніндегі комитеттің Түсіндірмелерін қабылдады. Мұндай өзгерістердің негізгі ықпалы былайша көрсетілген:

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**

10 ХҚЕС (IFRS) «Шоғырландырылған қаржылық есептілік» пен 27 ХҚЕС (IAS) «Жекелеген қаржылық есептілік»

10 ХҚЕС (IFRS) «Шоғырландырылған қаржылық есептілік» арнайы мақсаттағы компанияларды қоса алғанда, компаниялардың барлық түрлеріне қолданылатын бірегей бақылау үлгісін көздейді. 10 ХҚЕС (IFRS) шоғырландырылған қаржылық есептілікте есеп қарастырылған 27 ХҚЕС-тің (IAS) «Шоғырландырылған және жекелеген қаржылық есептілік» бөлігін ауыстырады. Сондай-ақ стандартта ПКИ-12 түсіндірмесінде «Шоғырландыру – арнайы мақсаттағы компаниялар» қарастырылған мәселелер бойынша нұсқаулар қамтылған. 10 ХҚЕС (IFRS) инвестор инвестиция нысанын бақылайды деп есептелетіндей етіп бақылау анықтамасын өзгертеді, егер оның инвестициядан болатын ауыспалы пайдалы әрекетіне құқығы болса немесе оны өзгертумен байланысты тәуекелге ұшырағыш келсе және инвестициялар нысанына қатысты өз өкілеттіктерінің салдарынан мұндай пайдалы әрекетке ықпал ете алса. 10 ХҚЕС-тегі (IFRS) бақылау анықтамасына сай инвестор тек егер келесі үш талап орындалса ғана, инвестициялар нысанын бақылайды: (а) инвесторда инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктердің болуы; (б) инвесторда инвестициядан болатын ауыспалы пайдалы әрекетке құқығының болуы немесе оны өзгертумен байланысты тәуекелге ұшырағыштығы; (в) инвесторда инвестициядан болатын ауыспалы пайдалы әрекетке ықпал ету мақсатында инвестициялар нысанына қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігінің болуы. 10 ХҚЕС (IFRS) Банктің қолындағы инвестициялардың шоғырлануына әсерін тигізбеді.

13 ХҚЕС «Әділ құнды бағалау»

13 ХҚЕС бір стандартта ХҚЕС-ке сай әділ құнын бағалауға қатысты барлық нұсқауларды біріктіреді. 13 ХҚЕС компаниялар әділ құнды пайдалануға міндетті болған кезінде өзгерістерді енгізбей, әділ құнды пайдалану қажет болғанда немесе рұқсат етілгенде ХҚЕС-ке сай әділ құнды бағалауға қатысты нұсқауларды береді. 13 ХҚЕС қолданылуы Банк жүзеге асырған әділ құнды бағалауға айтарлықтай ықпалын тигізбеді.

13 ХҚЕС әділ құны жөніндегі ақпараттың жекелеген ашып көрсетулерін ұсынуды талап етеді, әрі олардың кейбіреулері 7 ХҚЕС «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» қоса алғанда, басқа стандарттарда ашып көрсетуге қойылатын қолданыстағы талаптарды ауыстырады. Мұндай ашып көрсетулердің бірқатары 34.16A(j) ХБЕС қаржы құралдары үшін бөлек талап етіледі, осылайша қаржылық есептілікке ықпал етеді.

19 ХБЕС түзетуі «Қызметкерлерге сыйақы»

19 ХБЕС-ке түзету 2013 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Түзету қызметкерлерге төленетін сыйақыларды есепке алуға едәуір өзгерістерді енгізеді, атап айтқанда зейнетақы жоспарының («дәліз әдісі» деп аталады) активтері мен міндеттемелеріндегі өзгерістерді мерзімі ұзартылған мойындау мүмкіндігін алып тастайды.

12 ХҚЕС (IFRS) «Басқа компанияларға қатысу үлестері туралы ақпаратты ашып көрсету»

12 ХҚЕС (IFRS) компанияның еншілес компанияларға, бірлескен қызметке, қауымдасқан және құрылымдалған компанияларға қатысу үлестеріне жататын ақпаратты ашып көрсетуге қойылатын талаптар қамтылған. 12 ХҚЕС (IFRS) талаптары еншілес компанияларға қатысты бұрын қолданылған талаптарға қарағанда барынша кешенді болып табылады. Оның мысалы ретінде еншілес компания көпшілік дауыс беру құқықтары кем болған кезде бақыланған жағдай болуы мүмкін. Түзету Банктің қаржылық есептілігіне ықпалын тигізбейді, өйткені Банктің еншілес ұйымдары жоқ.

1 ХҚЕС-ке (IAS) «Басқа да жиынтық кіріс баптарын ұсыну» түзету

Түзету басқа да жиынтық кіріс құрамында ұсынылатын баптардың топтастырылуын өзгертеді. Келешекте белгілі бір сәтте (мысалы, сату үшін қолда бар қаржы активтері бойынша таза шығыстар немесе кірістер) пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуі мүмкін бап ешқашан қайта жіктелмейтін баптардан (мысалы, ғимаратты қайта бағалау) жеке ұсынылуы тиіс. Түзету тек ақпараттың ұсынылуына ғана әсер етеді және Банктің қаржылық жағдайын немесе қызметінің қаржылық нәтижелерін қозғамайды.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)***1 ХҚЕС-ке (IAS) «Салыстырмалы ақпаратқа қатысты талаптарды түсіндіру» түзету*

Түзету қосымша салыстырмалы ақпаратты ерікті ашып көрсету мен ең аз қажетті салыстырмалы ақпарат арасындағы айырманы түсіндіреді. Компания бір салыстырмалы кезең үшін ең аз деректерден артық салыстырмалы ақпаратты ерікті негізде ұсынған кезде қаржылық есептіліктің тиісті ескертпелеріне салыстырмалы ақпаратты қосуы тиіс. Түзетуде мұндай қосымша ақпаратты ретроспективті қайта есептеу немесе қаржылық есептілік баптарын қайта жіктеу нәтижесінде ұсынылатын қаржылық жағдай туралы кіріспе есептің ескертпелерінде ұсыну міндетті болып табылмайды. Түзету тек ақпараттың ұсынылуына ғана әсер етеді және Банктің қаржылық жағдайын немесе қызметінің қаржылық нәтижелерін қозғамайды.

7 ХБЕС-ке (IFRS) түзетулер «Ақпаратты ашып көрсету қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу»

Мұндай түзетулерге сай компаниялар өзара есепке алу құқықтары және тиісті келісімдер туралы ақпаратты (мысалы, қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдер) ашып көрсетуге міндетті. Мұндай ашып көрсетулер пайдаланушыларды өзара есепке алу туралы келісімнің компанияның қаржылық жағдайына ықпалын бағалау үшін пайдалы ақпаратпен қамтамасыз етеді. Ақпаратты ашып көрсетуге қатысты жаңа талаптар 32 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну» сәйкес өзара есепке алынатын мойындалған барлық қаржы құралдарына қолданылады. Ақпаратты ашып көрсетуге қатысты талаптар заңмен бекітілген өзара есепке алу туралы бас келісімнің немесе олардың 32 ХҚЕС-ке (IAS) сай өзара есепке алынатындығына не алынбайтындығына қарамастан дәл сондай келісімнің мәні болып табылатын мойындалған қаржы құралдарына қолданылады. Түзетулер Банктің қаржылық жағдайына немесе қызметінің қаржылық нәтижелеріне ықпалын тигізбеді.

Сонымен бірге, түзету пайда немесе зиянда танылатын таза зейнетақы активтерінің (міндеттемелерінің) өзгеруін пайыздар бойынша таза кіріспен (шығыспен) және қызмет құнымен шектейді. Мұндай түзетулер Банктің қаржылық жағдайына ықпалын тигізбеді.

Әділ құнды бағалау

Банк мұндай қаржы құралдарын, сауда және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар, туынды құралдар ретінде және инвестициялық жылжымайтын мүлік сияқты қаржылық емес активтерді әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағалайды. Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпарат 21-ескертпеде ашылып көрсетіледі.

Активтің сатылғаны үшін алынған немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттеменің берілгені үшін төленген баға әділ құны болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- мұндай актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не болмаса мұндай актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта негізгі нарықтың жоқтығы талаптарында болады деп болжайды.

Банктің негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізу мүмкіндігі болуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде нарық қатысушылары пайдаланатын жорамаларды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің мүдделерінде ғана әрекет етеді деп болжануда. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланудан немесе оны мұндай активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сатудан болатын экономикалық пайданы жасау мүмкіндігін ескереді.

Банк қалыптасқан жағдайда қолайлы болатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болатын деректер қолжетімді болатын бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл ретте орынды байқалатын бастапқы деректерді барынша және байқалмайтын бастапқы деректерді мейлінше пайдаланады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – Ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері;
- 2-деңгей – Әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – Әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта байқалатын болып табылмайтын бағалау үлгілері.

Қаржылық есептілікте мерзімді негізде мойындалатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Банк әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайта талдай отырып (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархия көздерінің деңгейлері арасында аудару фактісін айқындайды.

Қаржы активтері*Бастапқы тану*

39 ХБЕС ережелеріне сәйкес қаржы активтері пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; несиелер және дебиторлық берешек; өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар немесе сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктеледі. Есепке алуда қаржы активтерін бастапқы бейнелеу кезінде Банк оларға тиісті санат береді және одан кейін төменде сипатталған белгілі бір жағдайларда қаржы активтерін қайта жіктей алады.

Мойындау күні

Қаржы активтерін сатып алу және сату бойынша барлық стандартты операциялар операция күніне, яғни Банк өзіне активті сатып алу бойынша міндеттеме алатын күнге ықпалын тигізеді. Сатып алу және сату бойынша стандартты операциялар активтерді заңнамада немесе нарық ережелерінде белгіленген кезең үшінде активтердің жеткізілуін көздейтін қаржы активтерін сатып алу және сату операциялары болып табылады.

Қарыздар мен дебиторлық берешек

Қарыздар мен дебиторлық берешек - белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтері. Ол дереу сатуға немесе жақын арада сатуға арналмаған және сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар немесе саудалық бағалы қағаздар ретінде жіктелмеген. Мұндай активтер пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып амортизациялық құн бойынша ескеріледі. Мұндай активтер бойынша кірістер мен шығыстар мұндай активтер есептен шығарылған немесе құнсызданған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайдада немесе залалда көрсетіледі.

Қаржы активтерінің қайта жіктелуі

Егер саудаға арналған деп жіктелген туынды емес қаржы активіне қатысты жақын арада сату ниеті болмаса, ол мынадай жағдайларда пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерінің санатынан қайта жіктелуі мүмкін:

- жоғарыда көрсетілген несиелер мен дебиторлық берешек анықтамасына жауап беретін қаржы активі Банктің осы активті көз жетерлік болашақта немесе өтеуге дейін ұстау ниеті және мүмкіндігі болса, несиелер мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктелуі мүмкін;
- өзге қаржы активтері сату үшін қолда бар немесе өтеуге дейін ұсталатын активтер санатына өте сирек жағдайларда қайта жіктелуі мүмкін.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржы активтерінің қайта жіктелуі (жалғасы)**

Несиелер мен дебиторлық берешектің анықтамасына сәйкес келетін болса, сату үшін қолда бар актив ретінде жіктелген қаржы активі Банктің осы активті көз жетерлік болашақта немесе өтеуге дейін ұстау ниеті және мүмкіндігі болса, несиелер мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктелуі мүмкін.

Қаржы активтері қайта жіктеу күніне әділ құны бойынша қайта жіктеледі. Пайда мен залалдарда бұрын мойындалған кірістер мен шығыстар қайтарылмайды. Қайта жіктеу мерзіміндегі қаржылық активтің әділ құны оның жаңа бастапқы немесе амортизацияланған құнына айналады.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаты мен олардың баламаларына қандай да бір шарттық міндеттемелер жүктелмеген қолма-қол қаражат және пайда болған күннен бастап тоқсан күннің ішінде өтеу мерзімі бар Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкіндегі («ҚРҰБ») қаражат жатады.

«Репо және кері» «репо» шарттары және бағалы қағаздармен жасалатын қарыз операциялары

Бағалы қағаздарды сату және кері сатып алу шарттары («репо» шарттары) есептілікте қаржыландырудың қамтамасыз етілген операциялары ретінде бейнеленеді. «Репо» шарттары бойынша іске асырылған бағалы қағаздардың қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленуі жалғастырылады және қарсы агенттің келісімшарт немесе жалпылама қабылданған тәжірибе талаптарынан шығатын осы бағалы қағаздарды сатуға немесе қайта кепілге қоюға құқығы болған жағдайда, «репо» шарттары бойынша кепілзат есебінде берілген бағалы қағаздардың санатына ауыстырылады. Тиісті міндеттемелер несиелік мекемелер немесе клиенттер қаражатының құрамына енгізіледі. Кері сату (кері «репо») шарттары бойынша бағалы қағаздар сатып алу жағдаятқа қарай несиелік ұйымдар немесе клиенттерге берілетін несиелер қаражатының құрамында бейнеленеді. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасының арасындағы айырма пайыздар ретінде қарастырылып, тиімді кірістілік әдісі бойынша «репо» шарттарының қолданылу мерзімінің ішінде есептеледі.

Қарсы агенттерге қарыз шарттарында берілген бағалы қағаздар қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілуін жалғастырады. Қарыз шарттарында тартылған бағалы қағаздар олар үшінші тұлғаларға сатылған кезде ғана қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Мұндай жағдайда сатып алу-сату мәмілесі саудалық бағалы қағаздармен операциялар бойынша шығыстарды шегере отырып кірістер құрамында табыстар мен шығындар туралы есепте ескеріледі. Осындай бағалы қағаздарды қайтару жөніндегі міндеттеме сауда операциялары жөніндегі міндеттемелердің құрамында әділ құн бойынша көрсетіледі.

Тартылған қаражат

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдастары міндеттемелер ретінде жіктеледі, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Банктің ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін жеткізу не болмаса меншікті үлес құралдарының тіркелген санына ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасына айырбас арқылы міндеттемені өзге тәсілмен орындауға міндеттемесі болса. Мұндай құралдарға клиенттердің қаражаты және айырбасталмайтын субординацияланған қарыз жатады. Бастапқыда мойындалғаннан кейін тартылған қаражат тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайда мен залалдар қарызға алынған қаражаттың мойындалуы тоқтаған кезде, сондай-ақ амортизация процесінің нәтижесінде пайда мен залалдар туралы есепте танылады.

Жалдау

Қаржылық жалдау – Банк жалға беруші ретінде

Банк жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті жалдау мерзімінің басталу күнінен бастап жалға жасалған таза инвестицияларға тең болатын сомада көрсетеді. Қаржылық кіріс таза өтелмеген инвестицияға пайданың тұрақты кезеңді нормасын көрсететін үлгіге негізделеді. Бастапқыда тікелей шығасылар лизинг бойынша дебиторлық берешекті бастапқы бағалауға қосылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Жалдау (жалғасы)***Операциялық жалдау – Банк жалдаушы ретінде*

Мүлікті жалдау операциялық жал ретінде жіктеледі, әрі мұндайда жалға беруші жалдау нысанына меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде өзіне сақтап қалады. Операциялық жалдау шарты бойынша төлемдер жалдау мерзімі ішінде бірдей шығыстарға жатқызылады және өзге операциялық шығыстар құрамында ескеріледі.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Банк қаржы активі құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі активті бастапқы танудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған және шығын орын алған жағдай (немесе жағдайлар) сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі мен қаржы активтерінің тобынан күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарына әсер еткен жағдайда ғана құнсызданған ретінде шартты түрде белгіленеді. Құнсыздану белгілеріне қарыз алушының айтарлықтай қаржылық қиындықтарының болуы, пайыздардың немесе негізгі қарыз сомасының төлемдері бойынша міндеттемелерді бұзуы, банкротқа ұшыраудың немесе қаржылық қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдылығы, сондай-ақ бақыланатын нарықтан алынатын ақпарат негізіндегі дәлел, күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарының азаюы, мысалы мерзімі өткен төлемдер деңгейіндегі немесе активтер бойынша шығындармен ортақтастырылатын экономикалық жағдайлардағы өзгерістер кіреді.

Несиелік ұйымдардағы қаражат және клиенттерге берілген несиелер

Есепке алынуы амортизациялық құн бойынша жасалатын несиелік мекемелердегі қаражатқа және клиенттердің қарыздарына қатысты Банк дербес негізде қаржы активтері үшін құнсызданудың объективті белгілерінің болуын бағалайды.

Құнсыздану шығынынан болған объективті дәлел болған жағдайда шығын сомасы активтің баланстық құны мен күтілетін келешек ақша ағымдарының келтірілген құны (әлі болмаған келешекте күтілетін несиелік шығындарды ескерместен) арасындағы айырма ретінде бағаланады. Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану есебінен төмендейді және шығын сомасы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Пайыздық кірістер актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде төмендетілген баланстық құн бойынша есептелуін жалғастырады. Қарыздар тиісті резервтермен бірге, егер оларды келешекте нақты өтеу мүмкіндігі болмаса, ал барлық қолжетімді қамтамасыз ету сатылып не болмаса Банкке берілсе, баланстан есептен шығарылады. Егер келесі жылы құнсызданудан болатын бағалау шығындарының сомасы құнсыздану шығындары танылғаннан кейін болған оқиғаға байланысты ұлғайса немесе азайса, құнсызданудан болған бұрын танылған шығындар сомасы резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды немесе азаяды. Егер бұрын есептен шығарылған қаржы активтері кейіннен қалпына келтірілетін болса, қалпына келтіру жиынтық кіріс туралы есепке жатқызылады.

Болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер қарыздың құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі болса, құнсыздану залалын бағалау үшін дисконт мөлшерлемесі пайыздың ағымдағы тиімді мөлшерлемесі болып табылады. Қамтамасыз ету ретінде берілген қаржылық активтер бойынша болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құнының есебі өндіру мүмкіндігінің болуына қарамастан қамтамасыз етуді алу мен іске асыру шығындары шегерілген өндіріп алу жағдайында алынуы мүмкін ақшалай қаражатты бейнелейді.

Қарыздарды қайта құрылымдау

Банк шамасына қарай кепілді өндіріп алудың орнына несиелер бойынша шарттарды қайта қарауға тырысады. Бұған төлемнің шарттық мерзімдерін ұзарту және несиелердің жаңа шарттарын келісу кіреді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)***Қарыздарды қайта құрылымдау (жалғасы)*

Мұндай қайта құрылымдаудың есебі келесі тәсілмен жасалады:

- Егер несиенің валютасы өзгерсе, алдыңғы несиенің мойындалуы тоқтатылады, ал жаңа несие қаржылық жағдай туралы есепте мойындалады;
- Егер қайта құрылымдау қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен негізделмесе, Банк төменде сипатталған қаржылық міндеттемелердің мойындалуын тоқтату үшін қолданылатын әдіске ұқсас әдісті қолданады;
- Егер қайта құрылымдау қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен негізделсе және несие қайта құрылымдаудан кейін құнсызданған болып есептелсе, Банк жаңа талаптарға сәйкес бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған келешек ақша ағындарының келтірілген құны мен қайта құрылымдауға дейінгі ағымдағы құн арасындағы айырманы есепті кезеңде құнсыздану шығыстарының құрамында мойындайды. Егер несие қайта құрылымдаудың нәтижесінде құнсызданбаған болса, Банк тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептейді.

Несие, егер ол бойынша талаптар қайта қаралса, мерзімі өткен болып табылмайды. Банк басшылығы болашақ төлемдерді жасаудың барлық критерийлерін және олардың мүмкіндіктерін сақтауында көз жеткізу үшін қайта құрылымдалған несиелерді үнемі қайта қарап отырады. Мұндай несиелер жеке немесе жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағалануын жалғастырады немесе олардың өтелетін құны несие бойынша бастапқы немесе ағымдағы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату*Қаржы активтері*

Егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Банк активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын берсе немесе алған ақша ағымдарын толығымен елеулі кешіктірусіз «транзит» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ;
- Банк (а) не активтен түсетін бүкіл пайда мен тәуекелді түгелімен дерлік берсе, (б) не бермесе, алайда активтен түсетін пайда мен тәуекелді өзінде де сақтамайтын болса, бірақ осы активтің бақылануын берсе, қаржылық активтің (немесе қолданылуына қарай – қаржылық активтің бір бөлігінің немесе ұқсас қаржылық активтер тобының бір бөлігінің) қаржылық жағдай туралы есепте танылуы тоқтатылады. Банк активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын оған байланысты бүкіл пайда мен тәуекелді бермей де, өзінде сақтамай да, сондай-ақ активтің бақылануын бермей де берсе, мұндай актив есепке алуда Банктің бұл активтегі қатысуын жалғастыратын шекте бейнеленеді. Берілген актив бойынша кепілдеме нысанындағы активке қатысуды жалғастыру Банкке төлемге берілуі мүмкін өтемнің ең жоғарғы мөлшері мен активтің бастапқы баланстық құны мәндерінің ең азы бойынша бағаланады.

Егер одан әрі жалғасатын активке қатысу берілетін активке сатылған және/немесе сатып алынған опцион (есебі нетто-негіздегі ақша қаражатымен жүргізілетін опцион немесе ұқсас құрал да кіреді) нысанын қабылдаса, Банктің одан әрі жалғасатын қатысуының мөлшері – әділ құны бойынша бағаланатын актив бойынша сатуға арналған опцион (опцион «пут») (есебі нетто-негіздегі ақша қаражатымен жүргізілетін опцион немесе ұқсас құрал да кіреді) сатылған жағдайды қоспағанда, Банк өтемін төлеп ала алатын берілетін актив құны. Бұл жағдайда Банктің одан әрі жалғасатын қатысуының мөлшері екі көлемнің: берілетін активтің әділ құны мен опционның орындалу бағасының ең азы ретінде анықталады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату (жалғасы)***Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)*

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы есепте мойындалады.

Қаржылық кепілдеме шарттары

Әдеттегі қызметін жүзеге асыру барысында Банк кепілдемелер нысанында қаржылық кепілдемелер береді. Қаржылық кепілдеме шарттары бастапқыда алынған комиссия мөлшерінде «Өзге міндеттемелер» бабы бойынша әділ құнымен қаржылық есептілікте танылады. Бастапқы танудан кейін Банк міндеттемесі әрбір кепілдеме шарты бойынша екі көлемнің: амортизациялық комиссия сомасы немесе кепілдік бойынша туындайтын қаржылық міндеттемені реттеу үшін қажетті шығындардың ең жақсы бағасы.

Қаржылық кепілдеме шарттарына байланысты міндеттеменің көбеюі жиынтық кіріс туралы есепте ескеріледі. Алынған комиссия кепілдік шартының қолданылу мерзімі ішінде тең негізде жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдық шығыстар Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілеріне сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақытша айырмашылықтарына қатысты есептеледі. Мерзімі ұзартылған салықтар, компанияларды біріктіру болып табылмайтын және оның жасалу сәтіне бухгалтерлік кіріске немесе салықтық кіріс пен залалға ықпалын тигізбейтін мәміле бойынша гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқы мойындаудың нәтижесінде мерзімі ұзартылған табыс салығының пайда болуын қоспағанда, активтер мен міндеттемелердің салық базасының және олардың қаржылық есептіліктегі баланстық сомасының арасындағы барлық уақыт айырмалары бойынша айқындалады.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша актив тек соған қатысты есептен шығарылатын уақыт айырмалары пайдаланылуы мүмкін салық салынатын кірісті алудың айтарлықтай ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер активті өткізу немесе күшіне енген немесе есепті күнге нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып міндеттемені реттеу кезеңінің ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Банк Қазақстан Республикасында жүзеге асыратын қызметке қатысты салықтық есептеулер мен төлемдер бойынша талаптар бар. Мұндай салықтар жиынтық кіріс туралы есепте операциялық шығыстардың бір бөлігі ретінде көрсетілген.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген, күнделікті қызмет көрсету шығасылары ескерілмеген бастапқы құны бойынша бейнеленеді. Мұндай құнға тану белгілеріне жауап беретін болса, туындау сәтіне танылатын жабдықты ауыстыруға байланысты шығасылар кіреді.

Бұл активтің баланстық құнын өтеудің мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар мен жағдайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда, негізгі құралдардың баланстық құнының құнсыздануы бағаланады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Негізгі құралдар (жалғасы)**

Актив амортизациясы оны пайдалану мүмкін болған кезде басталады. Амортизация келесі есептік мөлшерлемелердің негізінде желілік тәсілмен есептеледі:

	Амортизация мөлшерлемеле рі
Компьютерлер және офистік жабдықтар	20-50%
Көлік құралдары	15-20%
Жиһаз	15-20%
Жер	0%

Активтердің қалдық құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және әдістер әрбір қаржы жылдың соңында қайта қаралады және қажетіне қарай түзетіледі.

Жөндеу және қайта салу шығыстары олардың туындауына қарай шығыстарға жатқызылады және капиталдандырылуы тиіс жағдайларды қоспағанда, өзге операциялық шығыстар құрамына енгізіледі.

Гудвилден басқа материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру нәтижесінде сатып алынған материалдық емес активтердің құны сатып алу күніне олардың әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген сатып алу құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтердің шектелген пайдалы қызмет ету мерзімдері бар. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер 3-тен 5-ке дейінгі жылды құрайтын пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады, мүмкін құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады.

Резервтер

Егер Банктің өткеніндегі белгілі бір оқиғаның салдарынан реттелуі ықтималдылықтың үлкен дәрежесіндегі болашақ экономикалық пайданы қамтитын ресурстар шығысын талап ететін және сенімділіктің жеткілікті дәрежесінде бағалауға болатын заңды немесе ерікті түрде қабылдаған міндеттемелері болса, резервтер танылады.

Қызметкерлерді зейнетақымен қамсыздандыру және басқа да жеңілдіктер бойынша міндеттемелер

Банктің қызметкерлерге ағымдық жалпы төлемдерден пайыз ретіндегі жұмыс берушінің ағымдық жарналарының есебі көзделетін Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа зейнетақылық қамсыздандырудың қосымша схемалары жоқ; мұндай шығыстар тиісті жалақы жататын есепті кезеңде көрсетіледі. Сонымен бірге, Банктің есептеуді талап ететін зейнетақыны қамсыздандырудың ешқандай басқа нобайлары және еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлер үшін басқа да едәуір жеңілдіктері жоқ.

Жарғылық капитал*Жарғылық капитал*

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Бизнесі біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акцияларды шығаруға тікелей байланысты үшінші тараптардың қызметіне ақы төлеу шығыстары осы эмиссиялар нәтижесінде алынған соманың кемітілуі ретінде капитал құрамында бейнеленеді. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың атаулы құнынан асып кету сомасы қосымша капитал ретінде бейнеленеді.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Егер есепті кезеңге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті кезеңнен кейін, бірақ қаржылық есептіліктің бекітілу мерзіміне дейін ұсынылған немесе жарияланған болса, дивидендтер туралы ақпарат есептілікте ашылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Шартты активтер мен міндеттемелер**

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығарылуы күмәнді болып табылатын жағдайларды қоспағанда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларға байланысты экономикалық пайданы алу мүмкін болып табылатын жағдайларда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Банктің экономикалық пайда алу ықтималдылығы жоғары болса және түсім сенімді бағаланатын болса, түсім танылады. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте түсімді тану үшін мынадай критерийлер орындалуы тиіс:

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі пайыздың тиімді мөлшерлемесі бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі. Есептеу кезінде қаржылық құрал бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ несиелер бойынша болашақ шығыстар ескерілмейді. Банк төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгерісі пайыздық кірістер мен шығыстар ретінде бейнеленеді.

Қаржылық есептілікте бейнеленген қаржы активінің немесе ұқсас қаржы активтері тобының құны құнсыздану салдарынан төмендеген жағдайда, пайыздық кірістердің бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша жаңа баланстық құн негізінде танылуы жалғаса береді.

Комиссиялық кірістер

Банк клиенттерге көрсететін әр түрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады. Комиссиялық кірістер мынадай екі санатқа бөлінуі мүмкін:

- *Белгілі бір уақыт кезеңі ішінде көрсетілген қызметтер үшін алынған комиссиялық кірістер*

Белгілі бір уақыт кезеңі ішінде көрсетілген қызметтер үшін алынған комиссия осы кезең ішіне есептеледі. Мұндай баптарға активтерді басқару, жауапты сақтау және басқа да басқарушылық пен кеңес беру қызметтері үшін комиссиялық кірістер мен сыйақы кіреді. Несиені пайдалану ықтималдылығы үлкен болса, несие беру бойынша міндеттемелер үшін комиссиялар және несие беруге байланысты өзге комиссиялар алдағы кезеңдерге жатқызылып (несиелер беруге тікелей байланысты шығасылармен қатар), несие бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеменің түзетуі ретінде танылады.

- *Операциялар жасау бойынша қызметтер көрсетудің комиссиялық кірістері*

Үшінші тараптың атынан операциялар жасау бойынша келіссөздер жүргізу немесе қатысу, мысалы акцияларды немесе басқа бағалы қағаздарды сатып алу не кәсіпорынды сатып алу немесе сату бойынша келісім жасау үшін алынған комиссия, мұндай операция аяқталған соң танылады. Кірістіліктің белгілі бір көрсеткіштеріне байланысты комиссия немесе комиссияның бір бөлігі тиісті белгілер орындалған соң танылады.

Шетелдік валюталарды қайта есептеу

Қаржылық есептілік Банктің функционалдық валютасы мен оны білдіру валютасы болып табылатын теңгемен берілді. Шетел валютасындағы мәмілелер бастапқыда мәміле күніне функционалдық валютаның бағамы бойынша көрсетіледі. Шетел валютасында көрсетілген ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валюталарындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залалдар жиынтық кіріс туралы есепте шетел валютасындағы операциялар бойынша шығыстарды – бағамдық айырманы шегере отырып кірістер ретінде көрсетіледі. Тарихи шығындар тұрғысынан бағаланатын ақшалай емес баптар бастапқы операциялар күніне айырбас бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін ақшалай емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Шетелдік валюталарды қайта есептеу (жалғасы)**

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен мұндай операция мерзіміндегі РФ ОБ ресми бағамы арасындағы айырма шетел валютасындағы операциялар бойынша шығыстар шегеріле отырып кірістер құрамына енгізіледі.

Бұдан әрі Банк қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланған айырбас бағамдары көрсетілген:

	31 желтоқсан	
	2013	2012
Теңге/АҚШ доллары	154,06	150,74
Теңге/Еуро	212,02	199,22
Теңге/Ресей рублі	4,68	4,96

Қаржылық есептілікті шығару күнгі жағдай бойынша ресми айырбастау бағамы KZT/USD-184,08; KZT/EUR-252,5 және KZT/RUR-5,09 болды.

Есеп саясатындағы келешек өзгерістер***Шығарылған, бірақ қолданысқа енбеген стандарттар мен түсіндірмелер******9 ХҚЕС «Қаржы құралдары»***

ХҚЕС жөніндегі кеңестің 39 ХБЕС ауыстыру жөніндегі жобасының үшінші кезеңінен екінші кезеңінің нәтижелері бойынша шығарылған 9 ХҚЕС қаржы активтері мен міндеттемелерді жіктеуге және бағалауға, сондай-ақ хеджирлеуді есепке алуға қатысты қолданылады. Стандарт міндетті қолданылу күнін белгілемейді және ерікті негізде қолданылуы мүмкін. 9 ХҚЕС-ті қолдану Банктің қаржы активтерін жіктеуге және бағалауға әсерін тигізеді, бірақ Банктің қаржылық міндеттемелерінің жіктелуіне және бағалауына әсерін тигізбейді. Банк қаржы активтерінің құнсыздануы жөніндегі нұсқаулары бар стандарттың қалған бөлігін жариялағаннан кейін оның ықпалын бағалайды.

10 ХҚЕС-ке, 12 ХҚЕС-ке және 27 ХБЕС-ке «Инвестициялық компаниялар» түзетулер

Түзетулер 2014 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді және 10 ХҚЕС-ке сай инвестициялық компанияның анықтамасын қанағаттандыратын компания үшін шоғырландыруға қатысты талаптардан ерекшелікті көздейді. Шоғырландыруға қатысты талаптан ерекшелікке сай инвестициялық компаниялар еншілес компанияларды пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша ескеруі тиіс. Түзетулер Банкке ықпалын тигізбейді деп болжануда, өйткені Банк компанияларының бірде бірі 10 ХҚЕС-ке сай инвестициялық компанияның анықтамасын қанағаттандырмайды.

32 ХБЕС түзетулер «Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу»

Мұндай түзетулердің шеңберінде «казіргі сәтте өзара есепке алуды жүзеге асыруға арналған заңмен бекітілген құқыққа ие болады» деген сөйлемнің мағынасын, сондай-ақ шеңберінде бір мезгілді емес жалпы төлемдер пайдаланылатын есептеу жүйелеріне қатысты өзара есепке алу критерийлері түсіндіріледі. Түзетулер 2014 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Түзетулер Банкке ықпалын тигізбейді деп болжануда.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУЛАР**Бағалаудың белгісіздігі**

Банктің есепке алу саясатын қолдану үшін басшылық өзінің пікірлерін пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған соманы анықтауға қатысты бағалау жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауды пайдаланудың барынша елеулі жағдайлары көрсетілген:

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУЛАР (жалғасы)****Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)***Қаржы құралдарының әділ құны*

Егер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерден тұратын бағалаудың түрлі модельдерін пайдалана отырып анықталады. Мұндай модельдер үшін алғашқы деректер, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; басқа жағдайда әділ құнды анықтау үшін пікірді қолдану қажет.

Несиелердің құнсыздану резерві

Банк несиелер мен дебиторлық берешектің құнсыздануын тұрақты түрде сараптап отырады. Тәжірибеге сүйене отырып, Банк құнсыздану шығындарын қарыз алушы қаржылық қиындықтарды басынан кешіріп отырған және ұқсас қарыз алушылар туралы нақты деректердің жеткілікті көлемі болмаған жағдайларда бағалауда өзінің пікірін пайдаланады. Банк қарыз алушылардың міндеттемелерін өтеу мәртебесіндегі жағымсыз өзгерістерді немесе активтер бойынша міндеттемелерді орындамауға пара-пар мемлекеттік не жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруін көрсететін байқалып отырған деректер негізінде болашақ ақша ағымдарының өзгерісін ұқсас түрде бағалайды. Басшылық несиелер мен дебиторлық берешектің топтары бойынша құнсызданудың объективті белгілері бар және несиелік тәуекелдің ұқсас сипаттамасындағы активтерге қатысты шығындар құрылымы туралы тарихи деректерге негізделген бағалауды пайдаланады. Тәжірибеге сүйене отырып, Банк ағымдағы міндеттемелерді бейнелеу үшін топтың несиелеріне немесе дебиторлық берешегіне қатысты байқалатын деректерді түзету кезінде өзінің субъективті пікірін пайдаланады.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстанда негізгі салық салу мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданылатын салықтарға ҚҚС, табыс салығы, әлеуметтік және басқа салықтар кіреді. Көп жағдайларда нормативтік актілерді қолдану бойынша атқарушылық өкімдер түсініксіз болып табылады немесе олар тіптен жоқ және үлгі боларлық жағдайлардың шамалысы ғана анықталды. Ведомстволар арасында, сондай-ақ бір ведомствоның ішінде ережелердің заңи тұжырымдамасына қатысты түрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл біршама белгісіздік пен кикілжің жағдайлар тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңи реттеудің басқа да салалары (мысалы, кеден және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдарды, өсімпұлды және басқа да сомаларды есептеуге құқылы бірнеше ведомство бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салықтық заңнама жүйелері анағұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда Қазақстанда салықтық тәуекелдер ықтималдылығының үлкен дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Банк өз қызметін оның қызметін реттейтін салық заңнамасына сәйкес қатаң жүзеге асырады деп есептейді. Дегенмен, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымды ұстанады деген тәуекел бар.

Шығарылған кепілдіктер бойынша резерв жеткіліктігі

Банк кепілдіктер және соған ұқсас шығарылған баланстан тыс несие құралдары бойынша тәуекелге ұшырағыштығын үнемі тексеріп отырады. Бұл құралдар құнсыздану мәніне тексеріледі және олар бойынша қарыз жағдайындағыдай, резерв құрылады. Банк кепілдік бойынша міндеттемелерді реттеуге қажетті ресурстардың ағып кету ықтималдығының негізінде шығарылған кепілдіктер бойынша резервтерді түзету үшін өзінің алдыңғы тәжірибесін пайдаланады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***5. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

Ақша қаражатына және олардың баламаларына келесі позициялар кіреді:

	2013	2012
Кассадағы қолма-қол ақша	240.744	113.330
ҚРҰБ-дегі ностро шоты	3.595.818	6.438.140
Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	435.439	–
ҚРҰБ-дегі міндетті резерв	69.094	123.638
Ақша қаражаты және олардың баламалары	4.341.095	6.675.108

Банк ҚРҰБ-де пайызсыз ақша депозитін (міндетті резервті) сақтауға міндетті, әрі оның сомасы Банк тартқан қаражат көлеміне байланысты болады. Бұл резерв шектелген болып табылмайды.

6. КЕРІ РЕПО ШАРТТАРЫ

2013 жылдың 31 желтоқсанына Банк 2013 жылғы желтоқсанда шығарылған, өтеу мерзімі 14 күн және тиімді пайыздық мөлшерлемесі 5% болатын 504.498 мың теңге баланстық құнымен (2012 жылы: 3.966.443 мың теңге және тиімді пайыздық мөлшерлемесі 4,5%) қысқа мерзімді мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша кері репо келісімдерін жасады. 2013 жылдың 31 желтоқсанына инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құны 538.704 мың теңге (2012 жылы: 3.970.672 мың теңге) болды.

7. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР

Клиенттерге берілген қарыздарға келесі позициялар кіреді:

	2013	2012
Коммерциялық несиелендіру	10.001.364	8.581.589
Дербес кәсіпкерлер	559.589	416.937
Тұтынушылық несиелендіру	37.500	24.606
Шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру	29.564	44.457
Ипотекалық қарыздар	40.874	13.254
Клиенттерге берілген несиелердің жиыны	10.668.891	9.080.843
Минусы: құнсыздануға резерв	(1.128.239)	(410.504)
Клиенттерге берілген қарыздар	9.540.652	8.670.339

Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві

Бұдан әрі кластар бойынша клиенттерге берілген қарыздардың құнсыздану резервін салыстыру берілді:

	<i>2013 жылғы коммер- циялық несиелендіру</i>	<i>Дербес кәсіпкерлер 2013</i>	<i>2013 жылы шағын бизнес кәсіпорын- дарын несиелендіру</i>	<i>Тұтыну- шылық несиелендіру 2013</i>	<i>Ипотекалық қарыздар 2013</i>	<i>Жиыны 2013</i>
2013 жылдың 1 қаңтарына	388.371	4.551	16.966	42	574	410.504
Бір жылға есептеу/(қайтару)	711.205	7.146	–	(42)	(574)	717.735
2013 жылдың 31 желтоқсанына	1.099.576	11.697	16.966	–	–	1.128.239
Жеке негіздегі құнсыздану	1.099.576	11.697	16.966	–	–	1.128.239
Жеке негізде бағаланған құнсыздану резерві есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде жеке негізге бағаланған несиелер сомасының жиыны	4.265.550	33.581	16.966	–	–	4.316.097

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

(мың теңгемен)

7. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР (жалғасы)

	2012 жылғы коммерциялық несиелендіру	Дербес кәсіпкерлер 2012	2012 жылы шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру	Тұтынушылық несиелендіру 2012	Ипотекалық қарыздар 2012	Жиыны 2012
2012 жылдың 1 қаңтарына	217.796	57.752	16.750	1.447	–	293.745
Бір жылғы аударымдар	170.575	(53 201)	216	(1.405)	574	116.759
2012 жылдың 31 желтоқсанына	388.371	4.551	16.966	42	574	410.504
Жеке негіздегі құнсыздану	388.371	4.551	16.966	42	574	410.504
Жеке негізде бағаланған құнсыздану резерві есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде жеке негізге бағаланған несиелер сомасының жиыны	3.207.326	85.764	16.966	164	2.963	3.313.183

2013 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін құнсызданған ретінде резервтер танылған қарыздар бойынша есептелген пайыздық кірістер 249.136 мың теңге болды (2012 жылы – 83.968 мың теңге).

Несиелік тәуекелді азайтатын қамтамасыз ету және басқа құралдар

Банк берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі қарсы агенттің несиелік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Төменде алынған қамтамасыз етулердің негізгі түрлері аталған:

- Коммерциялық несиелендіру кезінде – жылжымайтын мүлік, тауар материалдық қорлар және басқалар кепілі;
- Жеке тұлғаларды несиелендіру кезінде – тұрғын үй кепілі.

Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады, сондай-ақ құнсыздану шығындарына резервтің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамсыздандырудың нарықтық құнын қадағалап отырады.

Клиенттерге берілген қарыздардың шоғырлануы

2013 жылдың 31 желтоқсанына Банк ірі он қарыз алушыға берген қарыздардың шоғырлануы 6,371,554 мың теңге болды (жиынтық несиелендіру портфелінің 60%) (2012 жылы: 6,860,234 мың теңге; жиынтық несиелендіру портфелінің 74%). Осы қарыздар бойынша 337,227 мың теңге мөлшерінде резерв құрылды (2012 жылы: 145,928 мың теңге).

Клиенттердің типтері бойынша несиелендіру портфелінің құрылымы былайша көрсетілген:

	2013	2012
Жеке компаниялар	8.904.294	8.220.709
Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлер	636.358	449.630
Клиенттерге берілген қарыздар	9.540.652	8.670.339

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***7. КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР (жалғасы)****Клиенттерге берілген қарыздардың шоғырлануы (жалғасы)**

Несиелер басымдықпен Қазақстанда экономиканың келесі секторларында қызмет атқаратын клиенттерге беріледі:

	2013	2012
Сауда кәсіпорындары	3.855.186	2.471.809
Ауыл шаруашылығы және азық-түлік өнеркәсібі	2.312.247	3.174.871
Құрылыс және қызмет көрсету	868.735	576.556
Қызметтер	810.020	528.994
Жеке тұлғалар мен кәсіпкерлер	626.265	449.630
Баспа қызметі	359.568	370.612
Көмір өнеркәсібі	333.483	387.271
Металл бұйымдарын өндіру	307.923	349.064
Машина жасау	55.573	36.941
Көлік	-	286.247
Басқасы	11.652	38.344
Клиенттерге берілген қарыздар	9.540.652	8.670.339

8. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУ БОЙЫНША ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2013 жылғы 31 желтоқсандағы және 2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек талдауы төменде көрсетілген:

	1 жылдан артық емес	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Қаржылық жалдауға салынған инвестициялардың жалпы сомасы	30.649	40.282	-	70.931
Қаржылық жалдау бойынша келешек кезеңдердің еңбек сіңбеген қаржылық кіріс	(2.667)	(4.498)	-	(7.165)
Қаржылық лизингке таза инвестициялар	27.982	35.784	-	63.766
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	27.982	35.784	-	63.766
	1 жылдан артық емес	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
2012 жылдың 1 қаңтарына қаржылық жалға жалпы инвестициялар	-	71.000	-	71.000
Қаржылық жалдау бойынша келешек кезеңдердің еңбек сіңбеген қаржылық кіріс	-	(2.388)	-	(2.388)
Қаржылық лизингке таза инвестициялар	-	68.612	-	68.612
2012 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	-	68.612	-	68.612

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***9. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР**

Негізгі құралдардың қозғалысы былайша көрсетілген:

	<i>Жер</i>	<i>Компьютерлер және офистік жабдықтар</i>	<i>Көлік құралдары</i>	<i>Жиһаз</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құн					
31 желтоқсан 2011 ж.	3.975	4.423	–	12.670	21.068
Түсімдер	–	7.587	–	2.387	9.974
Шығару	–	(1.442)	–	(1.565)	(3.007)
31 желтоқсан 2012 ж.	3.975	10.568	–	13.492	28.035
Түсімдер	–	25.820	6.584	5.798	38.202
Шығару	–	(1.586)	–	(5.243)	(6.829)
31 желтоқсан 2013 ж.	3.975	34.802	6.584	14.047	59.408
Жинақталған тозу					
31 желтоқсан 2011 ж.	–	2.270	–	7.441	9.711
Тозу бойынша аударымдар	–	2.191	–	2.248	4.439
Шығару	–	(1.442)	–	(1.525)	(2.967)
31 желтоқсан 2012 ж.	–	3.019	–	8.164	11.183
Тозу бойынша аударымдар	–	5.272	768	2.721	8.761
Шығару	–	(1.343)	–	(5.170)	(6.513)
31 желтоқсан 2013 ж.	–	6.948	768	5.715	13.431
Қалдық құны					
31 желтоқсан 2011 ж.	3.975	2.153	–	5.229	11.357
31 желтоқсан 2012 ж.	3.975	7.549	–	5.328	16.852
31 желтоқсан 2013 ж.	3.975	27.854	5.816	8.332	45.977

10. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Материалдық емес активтердегі өзгерістерге мыналар кіреді:

	<i>Бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар</i>
Бастапқы құн	
31 желтоқсан 2011 ж.	29.443
Түсімдер	24.739
Шығару	(9 666)
31 желтоқсан 2012 ж.	44.516
Түсімдер	4.000
Шығару	(2.205)
31 желтоқсан 2013 ж.	46.311
Жинақталған амортизация	
31 желтоқсан 2011 ж.	15.404
Тозу бойынша аударымдар	5.167
Шығару	(9.617)
31 желтоқсан 2012 ж.	10.954
Тозу бойынша аударымдар	8.706
Шығару	(2.205)
31 желтоқсан 2013 ж.	17.455
Қалдық құны	
31 желтоқсан 2011 ж.	14.039
31 желтоқсан 2012 ж.	33.562
31 желтоқсан 2013 ж.	28.856

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***11. КЛИЕНТТЕРДІҢ ҚАРАЖАТЫ**

Клиенттердің қаражатына мыналар кіреді:

	2013	2012
Ағымдағы шоттар	1.591.740	4.817.085
Мерзімді депозиттер	1.811.404	3.884.761
Клиенттердің қаражаты	3.403.144	8.701.846
Кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын	778.598	69

2013 жылдың 31 желтоқсанына 3,220,023 мың теңге (94.62%) мөлшеріндегі клиенттердің қаражаты ірі он клиенттің қаражатын білдіреді (2012 жылы 8,544,789 мың теңге (98%)).

Мерзімді салымдардың құрамына 639,979 мың теңге (2012 жылы: 3,756,975 мың теңге) сомасындағы жеке тұлғалардың салымдары кіреді. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес Банк мұндай салымдарды салымшының талабы бойынша төлеуге міндетті. Мерзімді салым мерзім өткенге дейін салымшының талабы бойынша оған қайтарылған жағдайда, салым бойынша пайыздар, егер шартта пайыздардың өзге мөлшері көзделмесе, банк талап еткенге дейінгі салымдар бойынша төлейтін пайыздардың мөлшеріне сәйкес келетін мөлшерде төленеді.

Клиенттердің қаражатына клиенттердің келесі типтерінің ағымдағы шоттарындағы сомалар кіреді:

	2013	2012
Жеке кәсіпорындар	1.636.721	865.515
Жеке тұлғалар	1.766.423	7.836.331
Клиенттердің қаражаты	3.403.144	8.701.846

Экономика салалары бойынша клиенттер шоттарының талдауы былайша көрсетілген:

	2013	2012
Жеке тұлғалар	1.766.423	7.836.331
Отын	1.149.320	36.443
Құрылыс	306.397	61.837
Сауда	95.454	367.529
Ауыл шаруашылығы	23.637	138
Өнеркәсіптік өндіріс	14.669	107.499
Энергетика	14.130	251.187
Көлік және байланыс	7.178	6.632
Қаржы лизингі	3.682	23.684
Басқасы	22.254	10.566
Клиенттердің қаражаты	3.403.144	8.701.846

12. САЛЫҚ САЛУ

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар келесі позициялармен көрсетілген:

	2013	2012
Ағымдағы салық бойынша шығыстар	167.017	76.868
Мерзімі ұзартылған салық бойынша шығыс/ (жеңілдік) – уақыт айырмаларының туындауы және азаюы	(119.068)	90.048
Табыс салығы бойынша шығыстар	47.949	166.916

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***12. САЛЫҚ САЛУ (жалғасы)**

Қазақстандық заңды тұлғалар табыс салығы бойынша декларацияларды өз беттерімен беруге міндетті. Табыс салығының стандартты мөлшерлесі 2013 және 2012 жылдар үшін 20% болды. Табыс салығының тиімді мөлшерлемесі табыс салығының нормативтік мөлшерлемелерінен ерекшеленеді. Төменде табыс салығы бойынша нақты шығыстарға сәйкес ресми мөлшерлемелер бойынша есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды келтіру үшін есептеу берілген:

	2013	2012
Салық салынғанға дейінгі пайда	338.083	529.449
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша табыс салығы бойынша есепті шығыстар	67.617	105.890
Қаржылық жал бойынша салық салынбайтын пайыздық кіріс	(1.755)	(119)
Есептен шығарылмайтын шығыстар		
- қарыздардың құнсыздану резерві	-	43.740
- Клиенттердің қаражаты	(19.743)	20.417
- кәсіпкерлік қызметке жатпайтын шығыстар	1.604	491
- салықтарға жататын айыппұлдар	-	(114)
- клиенттерге қарыздар (сыйлықақы)	482	(5.518)
- other	(256)	2.129
Табыс салығы бойынша шығыстар	47.949	166.916

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысына келесі позициялар жатады:

	<i>Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы</i>		<i>Жиынтық кіріс туралы есептегі уақытша айырмалардың туындауы және қайтарылуы</i>		
	2011	2012	2012	2013	2013
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері					
Кәсіби қызметтер бойынша есептелген шығыстар	1.976	-	1.976	-	1.976
Кепілдіктер бойынша комиссия	1.057	(104)	953	(953)	-
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептеу	710	196	906	295	1.201
Басқа да активтер	26	(22)	4	(4)	-
Еңбекақыны төлеу қоры бойынша төлемдер	-	-	-	2.270	2.270
Мерзімі ұзартылған салық бойынша актив	3.769	70	3.839	1.608	5.447
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері					
Қарыздардың құнсыздану резерві	(28.660)	(41.176)	(69.836)	69.836	-
Мерзімді депозиттер	-	(24.372)	(24.372)	24.130	(242)
Берілген кепілдіктер бойынша резерв	(17.530)	(17.470)	(35.000)	35.000	-
Клиенттерге берілген қарыздар	(6.945)	(4.733)	(11.678)	(9.874)	(21.552)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	828	(2.367)	(1.539)	(1.632)	(3.171)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттеме	(52.307)	(90.118)	(142.425)	117.460	(24.965)
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша таза міндеттеме	(48.538)	(90.048)	(138.586)	119.068	(19.518)

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

(мың теңгемен)

13. БАСҚА ДА АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Басқа активтерге мыналар кіреді:

	2013	2012
Тауарлар мен қызметтер үшін алдын ала төлем	23.384	22.558
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар бойынша алдын ала төлем	5.724	–
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	–	3.451
Басқасы	5.219	3.067
Басқа да активтер	34.327	29.076

Басқа міндеттемелерге мыналар кіреді:

	2013	2012
Төленуге жататын корпоративтік салық	17.012	–
Қызметкерлерге берешек	11.350	–
Кәсіби қызметтер үшін несиелік берешек	9.878	9.878
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	6.007	4.530
«Қазақстанның салымдарды сақтандыру қоры» АҚ алдындағы берешек	5.380	8.974
Берілген кепілдіктер бойынша комиссияны алдын ала төлеу	3.502	4.763
Басқасы	2.701	1.151
Басқа да міндеттемелер	55.830	29.296

14. КАПИТАЛ

Төменде шығарылған, толығымен төленген және айналыстағы акциялар туралы деректер келтіріледі.

	Жай акциялардың саны	Орналастыру құны, теңге	Жиыны
31 желтоқсан 2011 ж.	3.250.000	1.005	3.266.250
Жарғылық капиталды ұлғайту	5.750.000	1.005	5.778.750
31 желтоқсан 2012 ж.	9.000.000	1.005	9.045.000
Жарғылық капиталды ұлғайту	1.000.000	1.005	1.005.000
31 желтоқсан 2013 ж.	10.000.000	1.005	10.050.000

Банктің жарғылық капиталын акционерлер теңгемен салды әрі олардың дивидендтерге және капиталдағы теңгемен болатын кез келген бөлулерге құқығы бар. Әрбір жай акция бір дауыс беру құқығын береді. 2013 жылғы 12 сәуірдегі акционерлердің жиналысында 721.530 мың теңге мөлшерінде дивидендтерді жариялау және бұл дивидендтерді Қазақстанның Ұлттық Банкісінің талаптарын орындау үшін жарғылық капиталға аудару шешімі қабылданды. Нәтижесінде, 691.679 мың теңге сомасындағы дивидендтер, 2013 жылы акционерлердің аттарынан төленген 29.851 мың теңге мөлшеріндегі дерек көзінен ұсталатын салықты шегере отырып, жай акцияларға аударылды. 2013 жылғы 12 сәуірде Банк акционерлерінің жиналысы жарғылық капиталды одан әрі 313.321 мың теңге сомасына ұлғайту шешімін бекітті. 2013 жылы келе жатқан акционерлер бұл соманы ақша қаражатымен төледі.

Жыл бойына қосымша төленген капитал Банктің байланысты тараптары орналастырған ұзақ мерзімді депозитті дисконттау бойынша сыйлықақыны бастапқы мойындау салдарынан 101.909 мың теңгеге азайды (2012 жылы: 223.946 мың теңге сомасында қосымша төленген капиталдың ұлғаюы).

15. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызметті жүргізу шарттары**

Қазақстан Республикасы, нарықтық экономика талаптары қажет етіп отырғандай, экономикалық реформалар мен өзінің заңнамалық, салық және нормативтік базасын әзірлеуді жүзеге асыруда. Келешектегі қазақстандық экономиканың тұрақтылығы көбіне-көп осы реформалар мен әзірлемелерге және үкімет қабылдаған экономикалық, қаржылық және монетарлық шараларға байланысты.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***15. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Қызметті жүргізу шарттары (жалғасы)**

Қазақстан Республикасының экономикасына ғаламдық қаржылық дағдарыс ықпалын тигізді және қазақстандық экономика іскерлік белсенділіктің бәсеңдеуіне және әлемдегі экономикалық даму үрдісінің төмендеуіне сезімтал келеді. Ғаламдық қаржы дағдарысы келешек экономикалық өсімге, капитал көздеріне қол жеткізу мүмкіндігіне, сондай-ақ капитал құнына қатысты белгісіздіктің туындауына әкеліп соқтырды, әрі бұл Банктің қаржылық жағдайына, операциялардың нәтижелеріне және экономикалық перспективаларына теріс әсер етуі мүмкін. Басшылық мұндай жағдайдағы Банктің экономикалық тұрақтылығын қолдауға қажетті бүкіл шараны қолданып отырмыз деп санайды.

Сонымен бірге, компаниялар өтімділігі мен табыстылығының азаюы және компаниялар мен жеке тұлғалардың төлем жасауға қабілетсіз болған жағдайлары санының ұлғаюы кіретін факторлар Банктің қарыз алушыларының Банк алдындағы берешекті өтеу мүмкіндігіне ықпалын тигізді. Экономикалық шарттардың өзгеруі несиелер мен басқа да міндеттемелер бойынша қамтамасыз ету құнының төмендеуіне әкеліп соқтырды. Қазіргі уақыттағы белгілі ақпарат негізінде, Банк активтердің құнсыздануын сараптау барысында күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарының бағалауын қайта қарастырды.

Басшылық Банктің қолданыстағы жағдайларындағы қызметінің тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шараларды қолға алып отырғандығына сенімді, жоғарыда аталған салалардағы көзделмеген кейінгі нашарлау қазіргі уақытта анықтауға мүмкін болмайтын тәсілмен Банктің қаржылық нәтижелері мен қаржылық жағдайына теріс әсер етуі мүмкін.

Заңи мәселелер

Банк ағымдағы қызметінің барысында сот шағымдары мен талаптарының объектісі болып табылады. Басшылықтың пікірінше, мұндай шағымдардың немесе талаптардың нәтижесінде туындайтын ықтимал міндеттемелер (олар болғанда) Банктің келешектегі қаржылық жай-күйіне немесе қызмет нәтижелеріне айтарлықтай теріс ықпал етпейді.

Салық салу

Банк өз қызметін Қазақстанда жүзеге асырады. Қазіргі сәтте қолданылып жүрген қазақстандық салық, валюталық және кеден заңнамасы ережелерінің бірқатары анық әрі түсінікті етіп жазылмаған, бұл олардың түрлі талқылануына, іріктеліп және бірізді емес етіп қолданылуына, сондай-ақ ретроспективті түрде қолданылуы мүмкін жиі әрі болжап болмайтын өзгерістерге әкеліп соқтырады. Басшылықтың мәмілелерге және Банк қызметіне қатысты қолданылатын мұндай заңнаманы түсіндіруі тиісті органдармен даулануы мүмкін. Салдарынан, салық органдары бұрын шағым қоймаған Банктің мәмілелері мен операциялары бойынша шағымдар қоя алады. Нәтижесінде, тиісті органдар айтарлықтай қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдар есептеуі мүмкін. Салық органдары жүргізетін салық төлеушілердің салықтарды дұрыс есептеуін және төлеуін тексеру салық органдарының салық тексеруін жүргізу туралы шешімін қабылдайтын жылдың алдындағы қызметінің күнтізбелік бес жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда салықтық тексеруге бұдан да ерте кезеңдер ұшырауы мүмкін.

Басшылық 2013 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың түсінуі талқылануы тиісінше және Банктің салықтық, валюталық және кеден заңнамасы бойынша ұстанымы болып табылады деп санайды.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық және шартты міндеттемелеріне мыналар кірді:

	2013	2012
Несие сипатындағы міндеттемелер		
Несилерді беру міндеттемелері	749.848	1.301.544
Шығарылған кепілдіктер	1.257.477	862.795
	2.007.325	2.164.339
Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер		
1 жылдан артық емес	36.001	30.228
Шарттық және шартты міндеттемелер (қамтамасыз ету шегерілгенге дейін)	2.043.326	2.194.567
Минусы – берілген кепілдіктер бойынша қамтамасыз ету ретінде ұсталатын ақша қаражаты (11-ескертпе)	(778.598)	(69)
Шарттық және шартты міндеттемелер	1.264.728	2.194.498

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***15. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)**

Несиелерді беру бойынша міндеттеме жөніндегі келісімде Банктің, қарыз алушылардың тарапынан келісімді бұзу жағдайларын, қаржылық көрсеткіштердің нашарлауын және басқаларды қоса алғанда, Банк үшін кез келген қолайсыз жағдайлар туындаған жағдайда Келісімнен біржақты тәртіппен шығу құқығы көзделген.

16. КОМИССИЯЛЫҚ АҚЫ МЕН АЛЫМДАР КҮЙІНДЕГІ ТАЗА КІРІСТЕР

Таза комиссиялық кірістерге келесі позициялар кіреді:

	2013	2012
Кепілдіктер	42.203	61.311
Кассалық операциялар бойынша комиссиялар	19.574	41.518
Валюталарды айырбастау операциялары	13.413	13.442
Аударым операциялары	9.243	6.959
Басқасы	6.813	1.085
Клиенттердің шоттарын жүргізу	1.203	6.321
Комиссиялық кірістер	92.449	130.636
Аударым операциялары	(2.322)	(2.116)
Кассалық операциялар бойынша комиссиялар	(1.459)	(479)
Бағалы қағаздармен операциялар	(473)	(667)
Комиссиялық шығыстар	(4.254)	(3.262)
Комиссиялық ақы мен алымдар күйіндегі таза кірістер	88.195	127.374

17. КЕЛЕШЕК АҚША АҒЫНДАРЫНДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР БОЙЫНША ЗАЛАЛДАРҒА ТҮЗЕТІЛГЕН КЛИЕНТТЕРГЕ БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР БОЙЫНША КІРІСТІ БАСТАПҚЫДА МОЙЫНДАУ

Әдеттегі қызметтің барысында Банк өз жұмыскерлеріне нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша, ал басқа клиенттерге нарықтық мөлшерлемеден жоғары мөлшерлеме бойынша несиелер береді. Мұндай қарыздар бастапқыда құрал бойынша дисконтталған келешек ақша ағындарының ағымдағы құны ретінде айқындалған олардың әділ құны бойынша ескерілді. Пайдаланылған дисконт мөлшерлемесі ұқсас несиелік сипаттамалары мен тәуекелдері бар құралдар үшін нарықтық пайыздық мөлшерлеме болып табылады. Мұндай қарыздарды Акционерлер қаржыландырмаған кезде, Банк қарыздардың әділ құны мен олардың шартты сомасының арасындағы айырманы бастапқы мойындау кезінде кіріс немесе залал ретінде пайда мен залалдар туралы есепте мойындайды. 2013 жылы Компания мұндай қарыздар бойынша кірістерді 83.159 мың теңге (2012: 91.520 мың теңге) мөлшерінде көрсетті.

18. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫНДАҒЫ ОПЕРАЦИЯЛАР БОЙЫНША ТАЗА КІРІСТЕР

	2013	2012
Қайта есептеуден болған залалды шегере отырып кіріс	28.020	822
Сауда операцияларынан болған залалды шегере отырып кіріс	14.110	12.896
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер	42.130	13.718

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***19. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР ҚҰРАМЫНЫҢ ШЫҒЫСТАРЫ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫСТАР**

Қызметкерлер құрамының шығыстары мен басқа да операциялық шығыстарға мыналар кіреді:

	2013	2012
Жалақы және сыйлықақылар	(167.224)	(127.990)
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	(15.384)	(12.580)
Еңбекақыны төлеу қорынан басқа да салықтар	(2.191)	(499)
Персонал шығыстары	(184.799)	(141.069)
Жалдау	(35.109)	(35.524)
"Қазақстанның салымдарды сақтандыру қоры" АҚ жарна	(22.274)	(28.918)
Әкімшілік шығыстар	(19.468)	(13.171)
Тозу және амортизация	(17.467)	(9.606)
Кәсіби қызметтер	(9.878)	(9.878)
Күзет шығыстары	(8.195)	(8.255)
Өкілдік шығыстар	(7.540)	(7.494)
Іссапар шығыстары	(6.793)	(3.577)
Байланыс шығыстары	(5.705)	(6.270)
Жарнама мен маркетинг шығыстары	(3.270)	(2.587)
Көліктік шығыстар	(2.623)	(2.483)
Инкассациялау шығыстары	(1.318)	(984)
Табыс салығынан басқа салықтар	(730)	(587)
Басқасы	(10.566)	(9.873)
Басқа да операциялық шығыстар	(150.936)	(139.207)

20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ**Кіріспесі**

Банк қызметіне тәуекелдер тән. Банк сәйкестендіру, бағалау және мониторингтің үздіксіз үрдісі барысында, сондай-ақ тәуекел шектерін және ішкі бақылаудың басқа шараларын белгілеу арқылы тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Банктің тұрақты тиімділігін ұстап тұру үшін шешуші маңызға ие және Банктің әрбір жеке қызметкері міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Банк өз кезегінде сауда операцияларына байланысты тәуекел және саудалық емес қызметке байланысты тәуекел деп бөлінетін несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге бейім. Банк, сондай-ақ операциялық тәуекелдерге де бейім.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үрдісі ортаны, технологияны өзгерту немесе саладағы өзгерістер сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Банк мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау үрдісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен оларды бақылауға жалпы жауап беретін Директорлар кеңесі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы амал-тәсілдеріне, тәуекелдерді басқарудың стратегиялар мен ұстанымдарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Банктегі тәуекелдерді басқару үрдісін бақылау болып табылады.

Активтер мен пассивтерді басқару комитеті

Активтер мен пассивтерді басқару комитеті тәуекелдерді басқару стратегиясын әзірлеу және тәуекелдер қағидатын, тұжырымдамасын, саясаты мен лимиттерін ендіру үшін жалпы жауапкершілікті көтереді. Ол өтімділіктің фундаменталды тәуекелдері жөніндегі мәселелер үшін жауап береді және тәуекелдер бойынша тиісті шешімдерді басқарып, мониторинг жүргізеді.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Кіріспе (жалғасы)***Тәуекелді басқару*

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі бақылаудың тәуелсіз үрдісін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты процедураларды енгізу мен жүргізуге жауап береді.

Банк қазынашылығы

Банк қазынашылығы Банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауап береді. Сондай-ақ Банктің өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауапкершілік қазынашылық мойнында.

Ішкі аудит

Банкте өтетін тәуекелдерді басқару үрдістеріне ішкі аудит бөлімі жыл сайын аудит жүргізеді, ол процедуралардың жеткіліктілігін, сонымен қатар Банктің бұл процедураларды орындауын тексереді. Ішкі аудит бөлімшесі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсыныстарын Банктің Директорлар кеңесіне тікелей береді.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Банк тәуекелдері күнделікті қызмет барысында орын алуы мүмкін күтілетін шығынды да, санақ модельдері негізінде неғұрлым үлкен нақты шығындардың бағасы болып табылатын болжанбаған шығындарды да бейнелейтін әдіс көмегімен бағаланады. Модельдерде бұрынғы тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайлар ескеріле отырып түзетілген ықтималдылықтардың мәндері қолданылады. Банк, сондай-ақ ықтималдылығы төмен деп саналатын оқиғалар туындаған жағдайда орын алатын «ең жаман сценарийлердің» де моделін жасайды.

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және бақылау, негізінен Банк белгілеген шектерге негізделеді. Мұндай шектер қызмет жүргізу стратегиясы мен Банк қызмет ететін нарықтық жағдайларды, сондай-ақ Банк қабылдауға дайын тәуекел деңгейін білдіреді. Мұнымен қоса, Банк тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық бағыттарға қатысты тәуекелдерді көтерудегі өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді сараптау, бақылау және ерте бастан анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға, Активтер мен пассивтерді басқару комитетіне және әрбір бөлімшенің басшыларына түсініктемелермен бірге ұсынылады. Есепте несиелік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды несиелік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел шектерінің шектеулері, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат бар. Ай сайын салалар, клиенттер мен географиялық аймақтар бөлігінде тәуекелдер туралы ақпаратты ұсынады. Тоқсан сайын жоғары басқарушы қызметкерлер несиелік шығындарға резервтерді құру қажеттілігін айқындайды. Тоқсан сайын Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы толық есепті алады, әрі онда Банктің тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдерді қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат бар.

Банктің барлық деңгейлеріне Банктің барлық бөлімшелерін жан-жақты, қажетті және өзекті ақпаратпен қамтамасыз ету үшін таратылатын тәуекелдер туралы түрлі есептер жасалады.

Белгіленген шектерді ұстап тұру, өтімділік, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістер талқыланатын Басқарманың және Банктің өзге де қызметкерлерінің шағын жиналыстары күн сайын өткізіледі.

Тәуекелді азайту

Тәуекелдерді басқару шеңберінде Банк пайыздық мөлшерлемелердегі, айырбас бағамдарындағы, несие тәуекеліндегі өзгерістердің салдарынан туындайтын тәуекелдерге, сондай-ақ болжанатын мәмілелер бойынша тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

Банк өзінің несиелік тәуекелін азайту үшін қамтамасыз етуді белсенді түрде қолданады (қосымша ақпарат төменде ашып көрсетілген).

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Кіріспе (жалғасы)***Тәуекелдің аса шоғырлануы*

Тәуекелдердің шоғырлануы бірқатар қарсы агенттер ұқсас қызмет түрлерін жүзеге асырған жағдайда немесе олардың қызметі бір географиялық аймақта жүргізілгенде немесе қарсы агенттер ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болғанда туындайды және экономикалық, саяси және басқа да шарттардың өзгеруі нәтижесінде осы қарсы агенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне сол тәрізді ықпал етеді. Тәуекелдің шоғырлануы Банк қызметі нәтижелерінің белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсер ететін шарттардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің аса шоғырлануын болдырмас үшін Банктің саясаты мен процедураларына әртараптандырылған қоржынды қолдауға бағытталған арнайы қағидаттар кіреді. Несиелік тәуекелдің белгіленген шоғырлануымен басқарылады және бақыланады.

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – Банктің клиенттерінің немесе қарсы агенттерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау тәуекелі. Банк несиелік тәуекелді жекелеген қарсы агенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша Банк қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген шектерінің сақталуына мониторинг жүргізу көмегімен басқарады.

Банк қамтамасыз ету мөлшерін кезеңділікпен қайта қарауды қоса отырып, қарсы агенттердің несиелік қабілетіндегі мүмкін өзгерістерді ертерек анықтауды қамтамасыз ету үшін несиелік сапаны тексеру процедурасын әзірледі. Қарсы агенттер бойынша шектер әрбір қарсы агентке несиелік рейтинг беретін несиелік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып анықталды. Рейтингтер тұрақты түрде қайта қарастырылып отырады. Несиелік сапаны тексеру процедурасы Банкке өзі бейім тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындардың мөлшерін бағалау және қажетті шаралар қабылдау мүмкіндігін береді.

Несие сипатындағы міндеттемелер

Банк өз клиенттеріне кепілдіктерді алу мүмкіндігін береді, әрі солар бойынша Банктің клиенттердің алдында төлемдерді жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін. Клиенттер кепілдіктерді ұсыну шарттарына сәйкес Банктің мұндай төлемдерін өтейді. Банк көрсетілген шарттар бойынша несиелер бойынша тәуекелдерге ұқсас болатын және тәуекелдерді бақылау процедуралары мен саясаттарының көмегімен азаятын тәуекелдерді көтереді.

Өзара есепке алу және қамтамасыз ету туралы бас келісімдерді пайдалану арқылы минимизацияның ықпалына дейінгі қаржылық жағдай туралы есептің құрамдастары бойынша несиелік тәуекелдің ең көп мөлшері олардың баланстық құнымен барынша дәл етіп көрсетілген.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Несиелік тәуекел (жалғасы)***Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа*

Төмендегі кестеде Банктің несиелік рейтингтер жүйесінің негізінде несиелерге байланысты баланс баптары бойынша активтердің кластары бөлігіндегі несие сапасының сараптамасы берілді.

	<i>Ескер.</i>	<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған 2013</i>	<i>Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған 2013</i>	<i>Дербес негізде құнсызданғандар 2013</i>	<i>Жиыны 2013</i>
Ақша қаражаты және баламалары (қолма-қол ақшаны қоспағанда)	5	4.341.095	–	–	4.341.095
Кері РЕПО шарттары	6	504.498	–	–	504.498
Клиенттерге берілген қарыздар	7	6.079.597	273.197	4.316.097	10.668.891
Коммерциялық несиелендіру		5.462.618	273.197	4.265.549	10.001.364
Дербес кәсіпкерлер		526.007	–	33.582	559.589
Ипотекалық қарыздар		40.874	–	–	40.874
Тұтынушылық несиелендіру		37.500	–	–	37.500
Шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру		12.598	–	16.966	29.564
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	8	63.766	–	–	63.766
Жиыны		10.988.956	273.197	4.316.097	15.578.250

	<i>Ескер.</i>	<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған 2012</i>	<i>Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған 2012</i>	<i>Дербес негізде құнсызданғандар 2012</i>	<i>Жиыны 2012</i>
Ақша қаражаты және баламалары (қолма-қол ақшаны қоспағанда)	5	6.561.778	–	–	6.561.778
Кері РЕПО шарттары	6	3.966.443	–	–	3.966.443
Несиелік мекемелердегі қаражат	7	18.720	–	–	18.720
Клиенттерге берілген қарыздар		5.767.660	–	3.313.183	9.080.843
Коммерциялық несиелендіру		5.374.263	–	3.207.326	8.581.589
Дербес кәсіпкерлер		331.173	–	85.764	416.937
Шағын бизнес кәсіпорындарын несиелендіру		27.491	–	16.966	44.457
Тұтынушылық несиелендіру		24.442	–	164	24.606
Ипотекалық қарыздар		10.291	–	2.963	13.254
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	8	68.612	–	–	68.612
Жиыны		16.383.213	–	3.313.183	19.696.396

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. Тәуекелді басқару (жалғасы)****Несиелік тәуекел (жалғасы)**

Клиенттердің мерзімі өткен қарыздарына бірнеше күнге ғана мерзімі өткен қарыздар ғана жатады. Төлем кешеуілдетілген сәттен бастап мерзімі өткен несиелердің сараптамасы төменде көрсетілген. Мерзімі өткен қарыздардың көпшілігі құнсызданған деп қарастырылмайды.

Өз саясатына сәйкес, Банк несие портфелінің аясында дәл әрі ретті рейтингтер беруді жүзеге асыруы тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді шоғырландыра басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ несиелік тәуекел мөлшерін алуан қызмет түрлері, географиялық өңірлер мен өнімдер бойынша салыстыруға мүмкіндік береді. Рейтинг беру жүйесі бірқатар қаржылық-сараптау әдістеріне, сондай-ақ қарсы агенттер тәуекелін бағалауға арналған негізгі алғашқы ақпарат көзі болып табылатын өңделген нарықтық деректерге сүйенеді. Тәуекелдің бүкіл ішкі санаты Банктің рейтинг беру саясатына сәйкес анықталған. Берілетін рейтингтер үнемі бағаланып және қайта қарастырылып отырады. Банк өзінің ағымдағы әдістемесіне сәйкес несиелері мерзімі өтпеген және құнсызданбаған болып табылатын барлық қарыз алушыларды Стандартты ретінде қарастырады.

Қаржы активтері кластарының бөлігінде төлемді кешеуілдету күнінен өткен мерзімдер бойынша мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған несиелерді талдау

	30 күнге дейін 2013	31-60 күн 2013	61-90 күн 2013	90 күннен астам 2013	Жиыны 2013
Клиенттерге берілген қарыздар	19.937	–	–	253.260	273.197
Жиыны	19.937	–	–	253.260	273.197

Клиенттер қарыздарының құнсыздану резерві туралы барынша толық ақпарат 7-ескертпеде көрсетілген.

Құнсыздануды бағалау

Несиелердің құнсыздануын тексеру кезінде ескерілетін негізгі факторлар мыналар болып табылады: пайыздар төлемдері мен негізгі қарыз сомасын өтеу төлемдері мерзімінің 90 күннен артық өтуі; қарсы агенттердің қаржылық қиыншылықтарының, несиелік рейтингінің төмендеуінің немесе шарттың бастапқы талаптарының бұзылуының белгілі болуы. Банк жеке негізде әрбір қарыз бойынша құрылуы қажет болатын резервтерді айқындайды. Резервтердің мөлшерін айқындау кезінде назарға келесі жағдайлар алынады: қарсы агенттің бизнес-жоспарының тұрақтылығы; қаржылық қиындықтар туындаған кезде қызмет нәтижелерін жақсарту қабілеті; алынуға болжанып отырған сомалар және банкрот болған жағдайда дивидендтерді төлеудің күтілетін сомалары; қаржылық көмекті тарту мүмкіндігі; қамтамасыз етуді іске асыру құны; сондай-ақ күтілетін ақша ағындарының мерзімдері. Құнсыздану залалдары, көзделмеген жағдайларда барынша мұқият көңіл бөлу қажет болатын жағдайларды қоспағанда, әрбір есепті күнге бағаланады.

Қаржы кепілдіктері құнсыздану мәніне тексеріледі және олар бойынша қарыз жағдайындағыдай, резерв құрылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

(мың теңгемен)

20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)**

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

Төменде Банктің географиялық белгісі бойынша монетарлық активтер мен міндеттемелердің шоғырлануы көрсетілген:

	2013				2012			
	Қазақстан	ЭЫДҰ	ТМД және басқа елдердің банктері	Жиыны	Қазақстан	ЭЫДҰ	ТМД және басқа елдердің банктері	Жиыны
Активтер								
Ақша қаражаты және олардың баламалары	4.323.711	3	17.381	4.341.095	6.675.108	–	–	6.675.108
Несиелік мекемелердегі қаражат	–	–	–	–	–	8.850	9.870	18.720
Клиенттерге берілген қарыздар	9.540.652	–	–	9.540.652	8.670.339	–	–	8.670.339
Кері РЕПО шарттары	504.498	–	–	504.498	3.966.443	–	–	3.966.443
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	63.766	–	–	63.766	68.612	–	–	68.612
Басқа да активтер	21.091	–	13.236	34.327	10.172	–	18.904	29.076
	14.453.718	3	30.617	14.484.338	19.390.674	8.850	28.774	19.428.298
Міндеттемелер								
Клиенттердің қаражаты	3.402.710	–	423	3.403.133	8.701.371	–	475	8.701.846
Басқа да міндеттемелер	55.790	35	5	55.830	29.138	153	5	29.296
	3.458.500	35	428	3.458.963	8.730.509	153	480	8.731.142
Таза активтер	10.995.218	(32)	30.189	11.025.375	10.660.165	8.697	28.294	10.697.156

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – Банктің төлемдер бойынша өз міндеттемелерін әдеттегі немесе төтенше жағдайларда өтеу мерзімі келген кезде орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында, басшылық қолданыстағы ең аз банк салымдарының сомасына қосымша ретінде түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағымдары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізуді жүзеге асырады. Бұл үрдіске күтілетін ақша ағымдарын бағалау және қажет болған жағдайда, қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуы кіреді.

Банк ҚРҰБ-де ақша депозитін (міндетті резерв) орналастырды, әрі оның көлемі клиенттердің қаражатын тарту деңгейіне байланысты болады.

Қазынашылық Банктің ағымдағы төлем позициясын басқаратын негізгі орган болып табылады. Банктің баланс өтімділігінің және оның өзгеріп отыру серпінділігінің тұрақты мониторингі Қазынашылыққа жүктеледі. Қазынашылық ай сайын өтімділікті талдап отырады, әрі оның нәтижелері АПБК барлық мүшелерінің назарына жеткізіледі.

Баланс өтімділігін талдау кезінде Банк ішкі қабылданған әдістемелерді пайдаланады.

Апта сайын АПБК күтілетін ақша ағымдарының бөлігінде өтімділік талдауын – өтімділіктің айырылу талдауын қарастырып отырады. Өтімділік көрсеткіштері нашарлаған жағдайда себептердің талдауы жасалып, АПБК қарауына оларды жою жөніндегі ұсынымдар беріледі. Тәуекелдерді басқару қызметі лезде өтімділік коэффициенті, ағымдағы өтімділік коэффициенті, қысқа мерзімді өтімділік коэффициенті, жалпы өтімділік коэффициенті және болжанатын өтімділік коэффициенті сияқты өтімділікті басқару саясатымен белгіленген коэффициенттер мен параметрлердің орындалуын үнемі тексеріп отырады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)**

Банктің басқарушы органдары, ең алдымен Директорлар кеңесі мен Банктің Басқармасы АПБК-дан Банк өтімділігінің жай-күйі туралы ақпаратты айына кем дегенде бір рет, ал Банк өтімділігінің ағымдағы немесе болжамды жай күйі айтарлықтай нашарлаған жағдайда дереу алып отыруы тиіс.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы

Төмендегі кестелерде 31 желтоқсандағы жағдаймен өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Банктің қаржылық міндеттемелері берілді. Алғашқы талап бойынша өтелуі тиіс міндеттемелер өтем туралы талап ең ерте мүмкін мерзімде мәлімделсе деп қарастырылады. Алайда, Банк көптеген клиенттер Банк тиісті төлем жүргізуге міндетті болатын ең ерте мерзімде өтеуді талап етпейді деп күтеді және осыған орай кестеде өткен кезеңдердегі салымдарды талап ету туралы ақпарат негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағымдары бейнеленбеген.

Қаржылық міндеттемелер 2013 жылдың 31 желтоқсанына	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
Клиенттердің қаражаты	2.779.110	–	641.029	–	3.420.139
Басқа да қаржылық міндеттемелер	17.883	–	–	–	17.883
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	2.796.993	–	641.029	–	3.438.022

Қаржылық міндеттемелер 2012 жылдың 31 желтоқсанына	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
Клиенттердің қаражаты	4.968.567	–	3.756.975	–	8.725.542
Басқа да қаржылық міндеттемелер	17.526	2.132	134	–	19.792
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	4.986.093	2.132	3.757.109	–	8.745.334

Кестеде Банктің шартты әрі шарттық міндеттемелердің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Қарыздарды беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент орындалуын талап етуі мүмкін ең ерте күні бар уақыт кезеңіне қосылады. Қаржылық кепілдік шарттары болған жағдайда кепілдіктің ең үлкен сомасы осы кепілдік талап етілуі мүмкін ең ерте кезеңге жатады.

	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
Шығарылған кепілдіктер	3.584	8.026	545.867	700.000	1.257.477
Несиелерді беру міндеттемелері	749.848	–	–	–	749.848
2013 (15-ескертпе)	753.432	8.026	545.867	700.000	2.007.325
Шығарылған кепілдіктер	53.890	91.388	17.517	700.000	862.795
Несиелерді беру міндеттемелері	1.301.544	–	–	–	1.301.544
2012 (15-ескертпе)	1.355.434	91.388	17.517	700.000	2.164.339

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)***Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы (жалғасы)*

Банк қолданылу мерзімінің аяқталуына дейін шартты немесе шарттық міндеттемелердің барлығын емес орындау талап етіледі деп күтуде.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағымдарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер, валюта бағамдары және үлескерлік құралдар бағасы сияқты нарықтық өлшемдердің өзгеруі салдарынан ауытқитын тәуекелдер. Банктің саудалық емес портфелі бойынша нарықтық тәуекелі бар. Саудалық емес позициялар бойынша тәуекел сезімталдық сараптамасын пайдалана отырып басқарылады және бақыланады. Валюталық позицияларды қоспағанда, Банктің нарықтық тәуекелінің едәуір шоғырлануы жоқ.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемедегі өзгерістердің болашақ ақша ағымдарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Банктің пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне ұшырағыштығы айтарлықтай емес, өйткені Банк қаражатты тіркелген мөлшерлемелер бойынша тартып, орналастырады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралының құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Басқарма ҚРҰБ ұйғарымдарына сүйене отырып, шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі. Басқарма ҚРҰБ ұйғарымдарына сүйене отырып, шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі. Позиция күн сайынғы негізде бақыланып отырады.

Нарықтық тәуекел (жалғасы)*Валюталық тәуекел (жалғасы)*

Келесі кестеде Банктің 31 желтоқсанға саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша, сондай-ақ болжамды ақша ағындары бойынша едәуір позициялары бар валюталар көрсетілген. Жасалған талдау теңгеге қатысты валюта бағамдарының ықтимал өзгеруінің жиынтық кіріс туралы есепке ықпал етуін есептеуден тұрады (әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал болатын саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан), барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Капиталға әсер жиынтық кіріс туралы есеп әсерінен ерекшеленбейді. Кестедегі теріс сомалар жиынтық кіріс туралы есепте немесе капиталда ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

Валюта	Валюта бағамындағы ұлғаю, %-бен 2013	Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2013	Валюта бағамындағы өзгеріс, %-бен 2012	Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2012
АҚШ доллары	30,0	365.643	1,57	77.412
Еуро	30,0	1.832	10,77	32.976
Руб.	20,0	2.560	10,74	294.899

Валюта	Валюта бағамындағы азаю, %-бен 2013	Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2013	Валюта бағамындағы өзгеріс, %-бен 2012	Салық салынғанға дейін табысқа әсері 2012
АҚШ доллары	(30,0)	(365.643)	(1,57)	(77.412)
Еуро	(30,0)	(1.832)	(10,77)	(32.976)
Руб.	(20,0)	(2.560)	(10,74)	(294.899)

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***20. ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ (ЖАЛҒАСЫ)****Операциялық тәуекел**

Операциялық тәуекел – жүйенің істен шығуы, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі қызметін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдарының болуы немесе қаржылық шығындарға әкеліп соқтыруы мүмкін. Банк барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау мен тиісті реакциялар арқылы Банк мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, кіру құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларын қарастырады.

21. ӘДІЛ ҚҰНДЫ АНЫҚТАУ**Әділ құн көздерінің иерархиясы**

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсаты үшін Банк актив немесе міндеттеме бойынша тәуекелдердің табиғаты мен сипаттамаларының негізінде активтер мен міндеттемелердің кластарын, сондай-ақ әділ құн көздерінің иерархиясын айқындады.

		<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			
		<i>Белсенді нарықтардағы баға белгілеу (1-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)</i>	<i>Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)</i>	<i>Жиыны</i>
		<i>Бағалау күні</i>			
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты және олардың баламалары	2013 жылғы 31 желтоқсан	–	4.341.095	–	4.341.095
Кері РЕПО шарттары Клиенттерге берілген қарыздар	2013 жылғы 31 желтоқсан	–	538.704	–	538.704
	2013 жылғы 31 желтоқсан	–	–	9.662.176	9.662.176
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Клиенттердің қаражаты	2013 жылғы 31 желтоқсан	–	–	3.403.144	3.403.144
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2013 жылғы 31 желтоқсан	–	–	17.883	17.883

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құнының иерархиясы

<i>2012 жылдың 31 желтоқсанына</i>	<i>1-деңгей</i>	<i>2-деңгей</i>	<i>3-деңгей</i>	<i>Жиыны</i>
Қаржы активтері				
Кері РЕПО шарттары:	–	3.970.672	–	3.970.672
	–	3.970.672	–	3.970.672

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***21. ӘДІЛ ҚҰНДЫ АЙҚЫНДАУ (жалғасы)****Әділ құны бойынша көрсетілмеген қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны**

Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша көрсетілмейтін Банктің қаржы құралдарының кластары бөлігінде баланстық және әділ құнының салыстырмасы берілді. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәні келтірілмеген:

	Баланстық құн 2013	Әділ құны 2013	Танылм- аған кіріс/ (шығын) 2013	Баланстық құн 2012	Әділ құны 2012	Танылма- ған кіріс/ (шығын) 2012
Қаржы активтері						
Ақша қаражаты және олардың баламалары	4.341.095	4.341.095	–	6.675.108	6.675.108	–
Несиелік мекемелердегі қаражат	–	–	–	18.720	18.720	–
Клиенттерге берілген қарыздар	9.540.652	9.662.176	121.524	8.670.339	8.765.095	94.756
Кері РЕПО шарттары	504.498	538.704	34.206	3.966.443	3.970.672	4.229
Қаржылық міндеттемелер						
Клиенттердің қаражаты	3.403.144	3.403.144	–	8.701.846	8.701.846	–
Басқа да қаржылық міндеттемелер	17.883	17.883	–	19.792	19.792	–
Әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			155.730			98.985

Бағалау және жорамалдау әдістемелері

Төменде әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте бейнеленбеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мем мүмкіндіктер сипатталды.

Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер

Бағасы белгіленетін облигациялардың әділ құны есепті күнге баға белгілеудің негізінде айқындалады. Бағасы белгіленбейтін құралдардың, клиенттерге берілген несиелердің, клиенттер депозиттерінің, несиелік ұйымдардағы қаражаттың және несиелік ұйымдар қаражатының, басқа да қаржы активтері мен міндеттемелердің, қаржылық жал бойынша міндеттемелердің әділ құны ұқсас шарттары, несиелік тәуекелі және өтеу мерзімі бар берешек бойынша қазіргі сәтте бар мөлшерлемелерді пайдалана отырып ақша қаражатының дисконтталған келешек ағындары арқылы бағаланады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***22. АКТИВТЕР МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕРДІ ӨТЕУ МЕРЗІМІН САРАПТАУ**

Төмендегі кестеде күтілетін өтеу мерзіміне қатысты активтер мен міндеттемелер берілді. Банктің дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 20-ескертпесінде ашылған.

	2013			2012		
	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Ақша қаражаты және олардың баламалары	4.341.095	–	4.341.095	6.675.108	–	6.675.108
Несиелік мекемелердегі қаражат	–	–	–	18.720	–	18.720
Кері РЕПО шарттары	504.498	–	504.498	3.966.443	–	3.966.443
Клиенттерге берілген қарыздар	3.009.102	6.531.550	9.540.652	3.299.515	5.370.824	8.670.339
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	–	63.766	63.766	–	68.612	68.612
Негізгі құралдар	–	45.977	45.977	–	16.852	16.852
Материалдық емес активтер	–	28.856	28.856	–	33.562	33.562
Басқа да активтер	34.327	–	34.327	29.076	–	29.076
Жиыны	7.889.022	6.670.149	14.559.171	13.988.862	5.489.850	19.478.712
Клиенттердің қаражаты Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	1.983.517	1.419.627	3.403.144	4.944.871	3.756.975	8.701.846
Басқа да міндеттемелер	–	19.518	19.518	–	138.586	138.586
Жиыны	55.830	–	55.830	29.296	–	29.296
Таза сома	2.039.347	1.439.145	3.478.492	4.974.167	3.895.561	8.869.728
	5.849.675	5.231.004	11.080.679	9.014.695	1.594.289	10.608.984

23. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

24 ХБЕС «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашуға» сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

(мың теңгемен)

23. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)

Байланысты тараптар байланыспаған тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелер жасауы мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланыспаған тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін. Байланысты тараптармен операциялар бойынша сальдо төменде көрсетілген:

	2013				2012			
	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге байла- нысты тарап- тар	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге байла- нысты тарап- тар
1 қаңтарға қарыздар, жалпы сомасы	–	285.280	11.194	21.460	–	–	11.535	14.699
Жыл ішінде берілген қарыздар	–	170.000	29.480	19.000	–	550.187	5.400	15.350
Жыл ішінде қарыздарды өтеу	–	(415.280)	(7.467)	(7.294)	–	(264.907)	(5.741)	(8.589)
Басқа да өзгерістер	–	(40.000)	–	–	–	–	–	–
31 желтоқсанға өтелмеген қарыздар, жалпы сомасы	–	–	33.207	33.166	–	285.280	11.194	21.460
Минусы: 31 желтоқсанға құнсыздану резерві	–	–	–	–	–	(43.965)	–	–
31 желтоқсанға өтелмеген қарыздар, таза сомасы	–	–	33.207	33.166	–	241.315	11.194	21.460
1 қаңтардағы депозиттер	3.755.775	–	1.200	–	–	–	–	–
Жыл ішінде алынған депозиттер	–	–	–	–	13.220.384	–	1.200	–
Жыл ішінде алынған депозиттер	(3.114.269)	–	(1.200)	–	(9.464.609)	–	–	–
31 желтоқсандағы депозиттер	641.506	–	–	–	3.755.775	–	1.200	–
31 желтоқсанға ағымдағы шоттар	325.244	761.952	1.882	657.233	–	97.481	–	1.272

Төмендегі кестеде байланысқан тараптар операциялар бойынша кірістер мен шығыстар көрсетілген:

	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін							
	2013				2012			
	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге байла- нысты тарап- тар	Акцио- нерлер	Жалпы бақылау астын- дағы ұйымдар	Негізгі басқа- рушы персонал	Өзге байла- нысты тарап- тар
Қарыздар бойынша пайыздық кірістер	–	23.007	2.003	4.029	–	10.263	1.610	3.129
Комиссиялық кірістер	1.065	6.568	23	8.180	–	–	–	9.790
Клиенттердің қаражаты бойынша пайыздық шығыстар	7.128	–	94	60.721	94.776	–	8	–
Басқа да операциялық шығыстар	–	1.216	–	1.460	–	–	–	4.885

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***23. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)**

Негізгі басқарушы қызметкерлердің 5 мүшесіне төленген сыйақыға мыналар кіреді:

	2013	2012
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	47.667	38.769
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	4.765	3.091
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақының жиыны	52.432	41.860

24. КАПИТАЛ ЖЕТКІЛІКТІГІ*Капитал жеткіліктігі*

Банк қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Банк капиталының жеткіліктілігі өзге әдістермен қатар Банк қызметін қадағалауды жүзеге асыру кезінде құзырлы орган белгілеген коэффициенттерді қолдана отырып бақыланады.

2013 және 2012 жылдар ішінде Банк капиталға қатысты Заңнамада белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық сақтады.

Банк үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Банктің капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауынан және қызметті жүзеге асыру мен акционерлік құнды максималдандыруға қажет капитал жеткіліктілігінің баламалы коэффициентін ұстап тұруды қамтамасыз етуден тұрады.

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және экономикалық жағдайлар мен жүзеге асыратын қызмет түрлері тәуекелдерінің сипаттамаларындағы өзгерістерге орай оны түзетіп отырады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе өзгерту мақсатында Банк акционерлерге төленетін дивидендтер сомасын түзете алады, акционерлерге капиталды қайтарып, үлестік бағалы қағаздарды шығара алады. Өткен жылдармен салыстырғанда капиталды басқару мақсаттарында, саясаты мен процедураларында өзгерістер болған жоқ.

ҚҚК капитал жеткіліктілігінің коэффициенті

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және экономикалық жағдайлар мен жүзеге асыратын қызмет түрлері тәуекелдерінің сипаттамаларындағы өзгерістерге орай оны түзетіп отырады. Өткен жылдармен салыстырғанда капиталды басқару мақсаттарында, саясаты мен процедураларында өзгерістер болған жоқ.

ҚҚК екінші деңгейдегі банктерден барлық активтер сомасының кем дегенде 5% мөлшерінде бірінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің коэффициентін (к1-1 және к1-2) және тәуекелді, шартты әрі ықтимал міндеттемелер мен операциялық тәуекелдерді ескере отырып алынған активтердің кем дегенде 10% мөлшерінде екінші деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің коэффициентін (к-2) қолдап тұруын талап етеді.

Капитал жеткіліктілігінің коэффициенттерін есептеу

- Капитал жеткіліктілігінің коэффициенті к1-1 ҚҚК ережелеріне сәйкес 1-деңгейдегі капиталдың жалпы активтерге қатынасы ретінде есептелген;
- Капитал жеткіліктілігінің коэффициенті к1-2 тәуекелді, шартты міндеттемелерді, әлеуетті шағымдар мен міндеттемелерді және операциялық тәуекелдерді ескере отырып алынған, 1-деңгейдегі капиталдың активтер сомасына қатынасы ретінде есептелген;
- Капитал жеткіліктілігінің коэффициенті к-2 тәуекелді, шартты міндеттемелерді, әлеуетті шағымдар мен міндеттемелерді және операциялық тәуекелдерді ескере отырып алынған, жалпы нормативтік капиталдың активтер сомасына қатынасы ретінде есептелген;

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)*(мың теңгемен)***24. КАПИТАЛ ЖЕТКІЛІКТІГІ (жалғасы)**

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк капиталының жеткіліктілік коэффициенті нормативтік минимумнан асып түсті.

2013 және 2012 жылдардың 31 желтоқсанына ҚҚК ережелеріне сәйкес есептелген Банк капиталының жеткіліктілік коэффициентінің нормативі былайша болды:

	2013	2012
1 деңгейдегі капитал	10.790.545	10.015.442
2 деңгейдегі капитал	290.134	174.200
Капитал жиыны	11.080.679	10.189.642
Тәуекел дәрежесі бойынша алынған активтер; шартты және ықтимал міндеттемелер	11.066.391	9.702.620
Операциялық тәуекел	293.494	312.662
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к1-1)	74%	52%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к1-2)	89%	100%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к2)	91%	100%

25. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2014 жылғы 11 ақпанда қазақстандық теңгенің АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты айырбас бағамы шамамен 20% девальвацияланды.